

DOLENJSKI LIST

GLASLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtak — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje — TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Štev. 50 (508) Leto X. NOVO MESTO, 17. DECEMBRA 1959

UREJUJE uredniški odbor — UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništvu 1111 — Nenaročeni rokopisi in fotografije ne vračamo — Tiskarna: Delo- v Ljubljani

0

Ob rojstnem dnevu naše ljudske armade

Minilo je 18 let življenja in bojev naše armade. Vsa ta leta so bila polna vsestranskega dela za vojno-strokovno, ideološko-politično in organizacijsko izpolnjevanje enot in pripadnikov naše slavne ljudske armade. Ti boji so se v tem času porajali in manifestirali na razne načine. Prvo obdobje obstoja in razvoja — od leta 1941 do 1945. leta — je obdobje krvavih in nadležnih bojev za razbijanje in uničenje sovražnika našega ljudstva. Naša Komunistična partija s tovarišem Titom na čelu je od vsega začetka, zavedajoč se zanesljive zmage v ljudski revoluciji na ta način, da zgradi in razvije močne oborožene sile, posvečala temu še posebno skrb. Uničenje sovražnika in osvoboditev naše razrušene domovine je bila težka in zelo odgovorna naloga, ki smo jo s skupnimi močmi nadvse uspešno opravili. Da smo dosegli to veliko zmago, je bilo potrebno marsikaj storiti in žrtvovati. Mnogi naši tovariši in tovarilice so v tem času žrtvovali svoja mlada življenja. Za vse, kar so storili in se pri tem žrtvovali, smo jim nadvse hvaležni, a prav tako jim bodo hvaležni tudi naši bodoči rodovi. Vse te naše žrtve bodo ostale svetilnik in primer, kako se je treba bojevati in, če je potrebno, tudi umreti za svobodo svojega ljudstva.

Po osvoboditvi so naše oborožene sile in njeni pripadniki dobili drugo, prav tako težko in nič manj odgovorno nalogo: zgraditi močno in sodobno armado, ki bo sposobna zaščititi izgradnjo naše socialistične družbene skupnosti. To nalogo so pred njene pripadnike postavili naši narodi in njihovo vrhovno vodstvo. Vsestransko in po skrbno pripravljenih načrtih se je začela splošna dejavnost za uvajanje in proučevanje nove vojne tehnike. Razen tega so se naše enote morale kar hitro navaditi na življenje v vojašnicah. Prihajali so v naše vrste iz leta v leto novi tovariši, ki so se in se še danes učijo, kako se je treba boriti in ljubiti svoje ljudstvo in domovino. Mnogi izmed njih so prihajali z nji in tovarni, nepismeni, a vendar so se v kratkem času razen drugega tudi to naučili. Ko so se vračali na svoje domove, niso bili nič več nezkušeni in neuki v življenju kot poprej. Pri delu in učenju vse naše pripadnike vodi ena edina misel: naučiti svojega sotovarilca, da zavestno in visoko disciplinirano izpolnjuje vse svoje naloge, zavedajoč se, da s tem, ko izpolnjuje naloge svojega starešine, izpolnjuje hkrati naloge svojega ljudstva. Vse to se lahko izvaja samo takrat, če smo tudi politično prepričani, da je to tako prav in da je to vse potrebno in v prid nas vseh.

Letos ima praznik Jugoslovanske ljudske armade še poseben pomen. 40. obletnica KPJ oziroma ZKJ in SKOJ je še bolj izpolnila delovne in strokovne programe dela v vseh enotah naših oboroženih sil. Ti programi so se ne samo kvantitativno, pač pa kvalitativno izboljšali tako na ideološko-političnem kot kulturno-prosvetnem področju. Se prav posebno velik korak je storjen na vojnno-strokovnem izpolnjevanju svojih vrst. Pred pripadnike naše armade se vsak dan postavljajo nove, bolj in bolj natančne in za-

pletene naloge. Uvajanje novih, sodobnih tehničnih izumov, kakor so atomska ali hidrogenska bomba, balistični izstrelki, razne vrste raket, biološka sredstva in elektronske naprave, terjajo od starešinskega in vojaškega sestava, da vsestransko sledi in proučuje, kako se praktično uporabljajo ti novi izumi v vojne namene, kakšna je možnost za zaščito svojih enot in ostalega prebivalstva v primeru nove vojne katastrofe. To je težka in odgovorna naloga, ki jo uspešno rešuje s skupnimi napori celotni sestav naše armade.

Vsako politično in gospodarsko akcijo ali ukrep skrbno prouči sleherni, ki živi in dela v tem velikem delavnem in enotnem kolektivu. Pri mnogih velikih novih objektih, ki jih je v socialistični izgradnji zgradila Ljudska mladina naše dežele, ima velik delež tudi naša armada. Železniške proge, avtomobilska cesta in še več drugih pomembnih objektov za naše gospodarstvo so skupno delo prav zares vse mladine Jugoslavije, saj tudi naša armado večidel tvorijo ravno mladi ljudje. Teh akcij smo se udeležili tako z ljudmi kakor tudi s stroji. Razen tega se naše enote množično, vsaka po svojih močeh in potrebah, udeležujejo v raznih lokalnih akcijah, kakor so postavljanje spomenikov padlim borcem NOV, urejanje parkov in športnih objektov, ki služijo razvijanju telesne kulture naše mlade generacije. Prav letos je bilo zelo veliko storjenega pri pospravljanju poljskih pridelkov in je s tem naša pomoč gospodarstvu zelo velikega pomena tako v materialnem kakor tudi v moralnem pogledu.

Sedmi kongres ZKJ je postavil nove smernice za nadaljnje delo in razvoj naših oboroženih sil. S tem, da je kongres posvetil toliko pozornosti naši armadi, je očitno, kako skrbil ZKJ tudi danes za obrambo socialistične neodvisnosti, kakor je skrbela takrat, ko so se porajale njene prve enote v teku NOB. Še mnogi neurejeni mednarodni odnosi zahtevajo, da je tudi obrambna moč naše socialistične neodvisnosti takšna, da lahko kljubuje vsakemu, ki bi ogrožal našo svobodo. To, da se vsestransko pripravljamo, ko se vestno in intenzivno učimo, ne pomeni, da hočemo kogar koli ogrožati. Nikakor ne. S tem izpolnjujemo samo naloge svojega ljudstva. ZKJ in naloge, ki jih postavlja pred nas naš veliki učitelj in voditelj tovariš Tito.

V programu ZKJ, ki je bil sprejet na sedmem kongresu, je napisano tudi tole: »Nadaljnja krepitev vseh faktorjev, ki zahtevajo borbeno pripravljenost in njen socialistični značaj, predvsem njeno neločljivo povezanost z interesi in življenjem ljudstva, je pomemben pogoj za nadaljnjo krepitev Jugoslovanske ljudske armade.«

Ta postavka jasno govori, kakšna mora biti tudi v bodoče naša armada, da bi ostala v službi svojega naroda in tako bila v resnici zanesljiv čvar neodvisnosti in suverenosti socialistične Jugoslavije.

VID JERIC
podpolkownik JLA

Ob letošnji žetvi pšenice in obiranju koruze je na tisoče pripadnikov Jugoslovanske ljudske armade pomagalo kmetom, državnim in združnim posevstvom, da so pravočasno pospravili izredno bogato letino. Kakor vedno, tako je tudi tu naša ljudska armada pomagala svojemu ljudstvu

Pred novoletno jelko

Leto se nagiba h koncu in že živimo v pričakovanju Dedka Mraza in praznovanja novoletne jelke. Začeli smo pripravljati darila, organizirati prireditve, da bo naši mladini ob njenem prazniku kar najbolj prijetno. Mladi rod ga pričakuje z velikim veseljem in mnogimi upi, zato mu pripravimo v solah in družop res najlepše in najboljše.

Novoletno jelko praznujemo že nekaj let in pridobili smo si za organizacijo že dragocene izkušnje. Doslej so skrbeli za ta praznik razne organizacije in ustanove, premalo pozornosti so mu pa posvečali v družinah. Vse premalo je druževal stare in otroke, sorodnike in prijatelje v toplom družinskem krogu. Če bomo odrasli silvestrovali v raznih

lokalih in dvoranah, posvetimo večer ali popoldne dan prej tudi svojim otrokom, čeprav jih bo Dedek Mraz obiskal tudi izven doma. Pogrnjena miza pod domačo novoletno jelko, topla soba ali kuhinja, praznične obleke, okrašena jelka, prisotnost očeta in matere, ki se jima ta večer nikamor ne muči, skrivnosten obisk Dedka Mraza in njegova, čeprav skromna darila, bodo v otroških srcih vzbudila nepopisno veselje. Za tak, samo njihov večer, bodo hvaležni in srečni; laže in bolje bodo tudi sledili vsem vzgojnim prizadevanjem. Obračamo se tudi na delovne kolektive, sindikalne podružnice, delavske svete in upravne odbore, zadruge, društva, šole, ustanove in vse prijatelje otrok, da po svojih močeh prispevajo k praznovanju in z izkušnjami pomagajo bogatiti ta otroški praznik.

Pomagajmo mladini pri pripravah za kulturne programe in ureditve prostorov! Razvijmo jim pri tem delu ustvarjalnost! Dostopljivo in iznajdljivo! Poskrbimo, da bodo na teh prireditvah sodelovali tudi naše najboljše kulturno-umetniške skupine! Zavzemajmo se za kolektivna darila! Vsi darovalci in organizatorji obdarovanja naj se zavedajo, da bodo kolektivna darila še bolj spodbudila otroke in mladino za delo v kroških, klubih,

podmladih, združenjih in vseh organizacijah, ki otroke in mladino vključujejo! Z vsakoletnimi kolektivnimi darili se bodo znatno povečale zbirke šolskih učil in pripomočkov, šolskih knjižnic in rekvizitov za uspešno razvijanje svobodnih dejavnosti v šolskih združenjih. Koristno se lahko povečajo naloge šolskih in mladinskih klubov. Posamično obdarovanje prepričamo otrokom, sorodnikom in prijateljem, da tako pomagamo razvijati novoletno jelko tudi kot družinski praznik!

Ne smemo pozabiti otrok, ki so v bolnišnicah in domovih, tudi tem naj velja naša skrb! Pridružujmo se klicu Društva prijateljev mladine Slovenije in prosimo, da pripravljani odbori posvete vsi skrb tudi znanjem vidu mesta in vasi, ki naj bodo primerno okrašene in razsvetljene. Trgovine in ostali obratniki naj bodo založeni v dovoljni meri z vsem, kar želijo kupiti starši in darovalci kolektivnih daril!

Vsem mladim ljudem in vsem tistim, ki bodo veselo pripravljali, želimo mnogo uspehov in nešteto prijetnih trenutkov pod novoletnimi jelkami!

SOCIALISTIČNA ZVEZA IN PRIJATELJI MLADINE

Rekordna proizvodnja papirja

Kolektiv tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj v Vidmu-Krškem je nazivlje letnemu remontu dosegel v oktobru zelo zahtevljivo blagovno proizvodnjo. Ta mesec so v tovarni izdelali 4411 ton izdelkov, vrednih 480 milijonov dinarjev. Posebno so se postavili papirničarji, saj so v oktobru izdelali kar 2980 ton papirja, kar je največja mesečna proizvodnja, odkar je papirni stroj leta 1955 stekel. Proizvodnja na uro se je na papirnem stroju povečala že na 423 kg.

V tovarni so zadnje mesece močno zmanjšali število nadur, saj so jih znali od povprečno 11 tisoč na 4200 ur na mesec. Nov način kolektivnega nagradovanja zelo ugodno vpliva na večjo proizvodnjo, na boljši poslovni uspeh podjetja in na medsebojne odnose. M.

Prebivalcem občin Brežice, Senovo, Sevnica in Videm-Krško!

Vse člane Socialistične zveze in druge državljane, ki so danes dobili na vpogled DOLENJSKI LIST in nanj še niso naročili, vabimo v vrste rednih naročnikov in bralcev okrajnega glasila SZDL. Vsi pismonošci v Spod. Posavju imajo naše naročilnice in zbirajo nove naročnike. Pridružitve se tudi v sedanjim 13.900 naročnikom Dolenjskega lista, ki vas bo vsak teden seznanjal z najnovejšimi dogodki, novicami, uspehi in problemi socialistične graditve v novomeskem okraju. Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Požar v Črnomlju

V torek zjutraj, okoli 2. ure, je izbruhnil ogenj v novem centralnem gradu, kjer ima svoje prostore občinski ljudski odbor. Ogenj je zajel ves južni del ostrišja. Črnomljskim in okoljskim gasilcem je uspelo ogenj dokaj hitro lokalizirati in zadušiti. Požrtvovalnim prebivalcem in pripadnikom JLA gre zahvala, da je bila vsa oprema s celotnim arhivom pravočasno rešena.

V času, ko smo prejeli telefonsko obvestilo, vzroke požara še raziskujejo. Prve ocene kažejo, da bo škoda približno 12 milijonov dinarjev. Ostrišje na gradu bodo verjetno obnovili že do konca tedna. P. B.

Skrb za kadre

21 strokovnih šol v okraju, ki nam dajejo prepotrebne kadre, dobesečno živalari. Letos spomladi je bila sprejeta uredba o delitvi sklada za kadre. Gospodarskim organizacijam je po novi delitvi ostalo 40 odstotkov tega sklada, torej največji del, za njihovo uporabo. Delež okraja se je na ta račun zmanjšal za 20 odstotkov. Ker je bil proračun okrajnega sklada za kadre izdelan pred to spremembo, je v proračunu nastal primanjkljaj skoraj 14 milijonov dinarjev. Vsa razpoložljiva sredstva so bila zato usmerjena v gradnjo vojaške šole v Novem mestu. Kljub pomoči republike (34 milijonov) znaša primanjkljaj konec leta še vedno 20 milijonov dinarjev. Vajenska šola je stala 82 milijonov, 16 milijonov in pol pa je bilo porabljenih za odkup zemljišč, pripravo načrtov, pomoč strokovnemu šolstvu in za dotacijo Zavodu za izobraževanje odraslih.

Slika za leto 1960 je še bolj optimistična. Po planu potrebuje okrajni sklad za kadre 181 milijonov, ustvarjenih bo pa le 17 milijonov. Preostalih 153

Pomoč SZDL vasi

Naš razvoj terja hitrejšo uveljavljanje socialističnih načel tudi v kmetijstvu

Pretekli teden je bilo v Ljubljani izredno pomembno posvetovanje o socialistični politiki na vasi, ki ga je sklicalo predsedstvo Glavnega odbora SZDL Slovenije. Dnevni tisk je o poteku posvetovanja, poročilih, razpravah in sklepih obsežno poročal. Iz obširnega gradiva, s katerim morajo osnovne organizacije SZDL seznaniti vse delovne kmete, delovne kolektive družbenih posestev in zadrug

Pretekli teden je bilo v Ljubljani izredno pomembno posvetovanje o socialistični politiki na vasi, ki ga je sklicalo predsedstvo Glavnega odbora SZDL Slovenije. Dnevni tisk je o poteku posvetovanja, poročilih, razpravah in sklepih obsežno poročal. Iz obširnega gradiva, s katerim morajo osnovne organizacije SZDL seznaniti vse delovne kmete, delovne kolektive družbenih posestev in zadrug

Pretekli teden je bilo v Ljubljani izredno pomembno posvetovanje o socialistični politiki na vasi, ki ga je sklicalo predsedstvo Glavnega odbora SZDL Slovenije. Dnevni tisk je o poteku posvetovanja, poročilih, razpravah in sklepih obsežno poročal. Iz obširnega gradiva, s katerim morajo osnovne organizacije SZDL seznaniti vse delovne kmete, delovne kolektive družbenih posestev in zadrug

Popolnoma odveč bi bilo spraševanje: kaj delati? Sklepi dvo-dnevnega posvetovanja v Ljubljani jasno govore, da je treba za hitrejši napredek in za uveljavljanje socialistične politike na vasi posvetiti vse naše moči, vse našo odgovornost in vso skrb zavestnih sil. Vskladna praksa nam potrjuje, da dosežani razvoj proizvajalnih sil našega družbeno-političnega in gospodarskega sistema ne samo omogoča, temveč terja hitrejšo in doslednejšo uveljavljanje socialističnih načel tudi za preobrazbo kmetijstva. Prav organizacije SZDL morajo kot osnovni nosilci uresničevanja naše nove družbene stvarnosti razviti na tem področju najširšo aktivnost. Iz posvetovanja in njegovih sklepov je popolnoma razvidno, da moramo politično delo na vasi poglobiti, saj lahko prav to mobilizira vse naše ljudi za uresničevanje naših dobro znanih nalog.

Pomembno pomoč morajo organizacije Socialistične zveze nuditi zlasti ljudskim odborom in njihovim organom. Od njih je namreč močno odvisno nadaljnje usposabljanje kmetijskih zadrug in družbenih posestev. Ljudski odbori morajo kot nosilci oblasti čimprej usposobiti svoje organe in sebe za uveljavljanje socialistične politike na vasi. Prav tako naj se poveča pri razvijanju socialistične zavesti podeželskega prebivalstva delež kulturno-prosvetnih društev, organizacij, ljudske tehnike, strokovnih društev, ljudskih univerz itd. Zda je čas, da temeljito preštudiramo vse gradivo IX. plenuma SZDL, posebno pa še referat tovariša Kardelja, Akti-

visti SZDL, zadrugi in strokovni delavci bodo tako dobili zaželeno ideološko razgledanost, s čimer bodo laže reševali zamotana vprašanja pri graditvi socializma na našem podeželju. S prepričljivimi dokazi bodo lahko vse bolj navajali delovnega kmeta k aktivnemu političnemu uveljavljanju, da bo tudi v prihodnje prispeval glavni delež k socialistični preobrazbi vasi in h graditvi socialistične družbe.

Posvetovanje in razprava sta odmerila nadaljnemu razvoju

Krmelj: 106 tisoč ton premoga

106 tisoč ton premoga so nakopali rudarji rudnika Krmelj letos do 3. decembra in izpolnili letni plan. Se poseben uspeh predstavlja ta številka zato, ker je to doslej največja proizvodnja v 150 letih obstoja krmeljskega rudnika. Rudarjem v Krmelju čestitam! Kot pravijo, bodo do konca leta nakopali namesto planiranih 106.000 ton, kar 114 tisoč ton premoga in presegli letni plan za nekaj več kot 7 odstotkov. Za 14 odstotkov so povečali tudi storilnost dela. Planirani učinek je bil 1 tona premoga na moža, vsak rudar pa ga je izkopal 1 tona 140 kg na dan.

Vreme

za čas od 17. decembra, do 27. decembra. Manjše padavine so možne, predvsem okrog 17. in 22. decembra. Drugače bo v glavnem suho vreme, s pogosto meglo v nižinah, poneč, a v krajih z meglo tudi podnevi, povečini s nekaj stopinj pod ničlo. Sicer milo vreme.

Dr. V. M.

KANIZARICA PRIZADETNI TRŽICANOM

Zaradi zemeljskega plazu je ostalo v Trzicah precej ljudi brez strehe. Evakuirancem bo treba precej pomoči: predno bi njihovo življenje spet rešeno, steklo. Ustanovljen je poseben odbor za pomoč. Rudarji iz Kanizarice so poslali evakuirancem vagon premoga.

Ocenjevanje stanovanj

Ocenjevanje stanovanj je te dni v našem okraju v polnem teku. Po dosedanjih podatkih bodo morali oceniti 6557 nameniških stanovanj in 3118 lastniških. Ze prvi dan so ocenili okoli 800 stanovanj, do torka pa po nepopolnih podatkih že okoli 2000. Največ so

PRIHODNJA ŠTEVILKA

Dolenjskega lista bo izšla kot novoletna številka v torek, 23. decembra. Zaradi priprav te razširjene številke in zaradi tehničnih razmer v tiskarni naš tednik v četrtek, 24. decembra, ne bo izšel. Stenski kolezar za leto 1960 bomo razposlali esem našim naročnikom z novoletno številko.

Oblikujemo pravi lik šoferja

Šoferji in avtomehaniki, člani novomeške podružnice Zdrženja šoferjev in avtomehanikov so podali obračun svojega dela na običnem zboru v nedeljo 13. decembra. Sejno dvorano OLO so napolnili do zadnjega kotička. Kot predstavnik republiškega odbora je iz Ljubljane prišel Jože Okoren.

O delu organizacije je poročal predsednik podružnice Franc Krhin. Po poročilu se je razvila razprava. K besedi se je oglašilo majhno število prisotnih, toda kljub temu je bila razprava plodna in je osvetlila vrsto vprašanj, ki se pojavljajo v šoferstvu in avtomehaničarskem poklicu. Sodeloval je tudi predstavnik republiškega odbora Jože Okoren ter poudaril, da je novomeška podružnica ena najboljših v Sloveniji.

Cestni promet narašča in prav zato raste vzporedno s tem tudi vloga ter moralna in materialna odgovornost šoferjev. Skrb za človeka je ena osnovnih nalog vsake družbene in strokovne organizacije. Zdrženje šoferjev in avtomehaničarjev opravlja to nalogo na dva načina. Skrb za strokovno rast voznikov motornih vozil, ki jih sprti seznanja s tehničnimi razvojem vozil, spremembami predpisov o cestnem prometu ter z drugim. S tem hkrati skrbi za človeka, uporabnika cestnišča. Bolj ko poznajo šoferji strokovno plat svojega poklica, manj bo nesreč na cesti, to pa pomeni skrbeti za človeka.

Šoferska služba je zelo odgovorna in hkrati naporna. Ostali državljani je ne poznajo dovolj, zato je pogosto slišati razne pikre opazke na račun šoferjev, ki niso vedno upravičene. Zdrženje zato seznanja ostale državljane s težavami obeh poklicev in jim predstavlja šoferje in avtomehanike kot vredne

člane naše skupnosti. Zaradi napornosti šoferske službe skuša doseči skrajšanje delovnega staža za upokojitve in osemurni delavnik, ki v šoferskem poklicu še ni uveljavljen. Avtomehanike so sorazmerno slabo plačani. Tudi njihov poklic je odgovoren in zdravju škodljiv (različni hlapi, popravila na prostem, delo ob vsakem času in podobno). V želji prevoziti čimveč kilometrov in zaslužiti čimveč, šoferji pogosto preceñujejo svoje moči, ki jim izpodkupujejo zdravje in utrujenost povzročajo nesreče.

Zbori volivcev v črnomaljski občini

V preteklem mesecu so bili zbori volivcev po vsej črnomaljski občini. Za te zore je pomembno, da so bili vsepovsod razmeroma dobro obiskani. Volivce je zanimalo marsikaj in zato je bil potek sestankov zlasti ponekod zelo živahen — sicer pa kako bi ne bil sprajev pestrega dnevnega reda, ki je zajel poročilo o delu krajevnih odborov, o gospodarskem razvoju občine ter smernicah družbenega plana za prihodnje leto, o stanovanjski reformi in o racionalnem izkoriščanju zemljišč. Poleg tega so na območju občine izvolili tudi 6 poravnalnih svetov.

Na večini zborov so bila poročila krajevnih odborov zelo pičla in preslabo pripravljena, kar priča, da se člani krajevnih odborov veliko premalo zavajajo svoje funkcije, prebivalstvo ne vidi v odboru organa, kateremu določa mesto in upravičuje njegov obstoj naše

Prav zato skuša združenje doseči uveljavitev naštetih pravic tudi v šoferskem poklicu.

Odnos do organov prometne varnosti ni vedno najboljši, so ugotovili v razpravi. Šoferji bodo svoj odnos spremenili, saj jim prometna milica pomaga, ko skrbi za red na cestah in tako zmanjšuje število nesreč. Tudi odnos do alkohola se je pri poklicnih šoferjih znatno izboljšal. Se vedno ga morajo izboljševati s samozavedanjem. Mnogo slabše je v tem pogledu pri šoferjih amaterjih, saj število prometnih nesreč, ki jih povzročajo ti v vinjenem stanju, iz dneva v dan raste.

Pogovorili so se še o tem, da bodo vozniki dovoljenja v bodoče dobili le ljudje, ki bodo opravili obvezni strokovni tečaj.

Samopomoč na cesti mora postati splošen pojav. Ko šofer prvič v vožnjo po cesti in vidi kolega, ki je zaradi napake na vozilu obstal in s njim mora pomagati, naj ustavi in mu ponudi pomoč. V ta namen bodo uvedli knjižice samopomoči. Vanjo bo vsak šofer vpisal evidenco številko vozila, kateremu je nudil pomoč. Sklenili so še, da bo upravni odbor podružnice odšel določal porotnike iz vrst šoferjev za razprave o cestno prometnih prekrških. Nekatera sodbe doslej namreč niso bile najboljše, ker tako sodnik kot porotniki kader ni dovolj poznal strokovne plati šoferskega poklica.

Združenju šoferjev in avtomehaničarjev želimo pri njegovem nadaljnjem koristnem delu kar največ novih uspehov!

Delovno predsedstvo občnega zbora osnovne organizacije SZDL II. terena v Novem mestu

Volitve v SZDL

Letni občni zbori osnovnih organizacij Socialistične zveze združujejo te dni povsod po okraju članstvo SZDL. Pregled letnih uspehov in sestavljanje načrtov za prihodnje obdobje je združenj marsikje s temeljitim pretresom gospodarstva občine ali kraja. Vrste dobrih predlogov za izboljšanje gospodarstva in drugih področij bodo ljudskim odborom in njihovim organom znova v veliko pomoč. V novomeški občini so doslej že imeli skoraj vse občne zore, v 14 osnovnih organizacijah pa so tudi že zaključili volitve. Sprejeli so več novih članov v svoje vrste, predvsem mladine, ki je postala polnoletna. V nedeljo bodo volili nove odbore SZDL na vseh terenih Novega mesta, v Irči vasi, Gotni vasi, Bršljinu, Zabji vasi, Gaberjih, Sentjerneju, Vršnih selih, Malem Slatniku, v Brusnicah, na Dolžu, v Smihelu, Otočcu, Karteljevem, Mirni peči in na Trški gori. Volitve bodo tajne od 7. do 12. ure.

Med razpravo po poročilih na II. novomeškem terenu. Za uvod letnega občnega zbora so zapeli pevci FD »Dušan Jereb« tri pesmi, nakar je bila po tehtnem poročilu o problemih organizacije in gospodarstva občine dobra in razgibana razprava.

Študentje so obiskali »KRKO« in »NOVOTEKS«

Študentje člani Studentskega kluba okraja Novo mesto so pretekli teden obiskali Novo mesto in si ogledali tovarno zdravlil »Krk« in tekstilno tovarno »Novoteks«.

Namen njihovega obiska je bil, da se spoznajo z delovnim procesom v omenjenih tovarnah in, da se seznanijo z različnimi vprašanji, ki se sudejo okoli gospodarjenja, delavskega samoupravljanja, nove gradnje, kadrov itd.

Vodstvi obe tovarni sta se potrudili in študentom ta obisk skušali pripraviti čim bolj zanimiv. Lahko trdimo, da so v tem popolnoma uspešni. Študentje so z zanimanjem opazovali razne faze dela, se zanimali za najrazličnejše stvari in s tem pokazali, da bi se želeli še bolj seznaniti s potankostmi, kar pa je težko v tako kratkem času. Zato pa bo nemara ravno ta obisk pomagal marsikateremu študentu, da se bo lažje odločil za prakso, morda tudi za inost svojo službovanja.

Kar pa je najvažnejše: navezali so se prijateljski stiki med ljudmi iz podjetij in študenti, ki bodo čez nekaj let nemara prišli mednje.

Obisk je bil velikega pomena

in moramo take obiske še praktirati, da se bo čimveč naših študentov in dijakov seznanilo z domačim krajem in našo mesto svojega službovanja oziroma svojega družbenega in strokovnega udeleževanja. Sd

Gostinci se šolajo

Gostinci so se odločili, da bodo zimsko sezono dobrodu izkoristili. Gostinška zbornica za okraj Novo mesto ima v načrtu vrsto strokovnih tečajev. Med drugim bodo organizirali tečaj za visokokvalificirane gostinške delavce, za kvalificirane gostinške delavce in polkvalificirane gostinške delavce. Razen tega sta predvidena še dva tečaja za nemški in dva za angleški jezik.

Tečaji za kletarstvo so že v teku. Obvezno se jih morajo udeležiti zasebni gostinčarji in poslovodje oziroma kletarji družbenih gostinskih obratov. Prvi tečaj za kletarstvo z 21 udeleženci je že bil na Vinomeru pri Metliki od 10. do 13. novembra. Udeležili so se ga gostinški delavci s področja Bele krajine. Drugi tečaj za kletarstvo je bil v Čateških Toplicah. Na njem je bilo 62 gostinskih delavcev s Posavja. Tečaj je trajal od 24. do 27. novembra. Predvidena sta še dva tečaja. Eden bo v Novem mestu za gostinške delavce iz novomeške okolice, drugi pa v Dolenjskih Toplicah za občini Žužembek in Trebnje.

Gostinci so, kot vidimo, našo pravo pot. Medtem ko gradimo turizem in govorimo o prirodnih lepotah Posavja, Bele krajine in Dolenjske, moramo misliti tudi na kadre, ki bodo s kulturno potrebo znali pritegniti goste. Zato lahko srb za kadre, ki jo kažejo gostinci, samo pozdravimo!

Obratna kuhinja v »JUGOTANU«

Tudi v Jugotaninu v Sevnici imajo obratno kuhinjo za dopoldanski pol obroček. V njej se hrani 75 obentoletov, od tega 65 iz tovarne, 10 pa iz bližnjega Pionirjevega gradbišča. Delavci ne dobijo le enolončnice, ampak pravo pravcato kosilo, ki velja le 30 dinarjev. Cena je tako nizka zato, ker kuhinjo podpirata sindikalna podružnica in podjetje. Dopoldanski obroček je sestavljen vedno iz treh prikuh, vsak dan je ena izmed njih mesna jed Obratna kuhinja deluje že drugo leto in je torej ena prvih v okraju.

PGD Videm ima nov gasilski avto

6. decembra so imeli videmski gasilci veliko svečanost. Na ta dan so prejeli nov gasilski avto, ki jim bo izredno koristil v primeru požarov. Resno se ukvarjajo z mislijo, da bi čim prej zgradili nov gasilski dom, kjer bo tudi primerna garaža za novi avtomobil.

DOLENJSKI LIST — v vsako hišo Spod. Posavja, Bele krajine in Dolenjske!

DVA MILJONA IN 17 POŠKODB

V novembru se je zgodilo na cestah v našem okraju 28 prometnih nezgod, 16 podnevi in 12 ponoči. Ob ponedeljkih so bile tri prometne nezgode, ob torkih 7, ob srebah 4, ob četrčkih 3, ob petkih 4, ob sobotah 4 in ob nedeljah 3. V jutranjih urah so se primerile 3 prometne nezgode, v dopoldanskih urah 5, v popoldanskih urah 10, v večernih urah 3, ponoči jih je bilo 7. Največ nezgod se je pripetilo na cestah II. reda (kar 10), na cestah III. reda 6, IV. reda 4, I. reda 4 in na avtomobilski cesti 4.

Oglejmo si še nastalo škodo. Smrtnih žrtev v mesecu novembru na srečo ni bilo, vseeno pa je 10 ljudi huje poškodovanih, 7 pa laže. Škoda na vozilih, cestah in stavbah je dosegla skoraj 2 milijona dinarjev (1.951.350). Prometne nesreče so zakrivil v 7 primerih vozniki osebnega avtomobila, v 6 primerih kolesarji, v 6 primerih vozniki tovarnega avtomobila, v dveh primerih pešci, v 1 primeru mopedist in v 1 primeru voznik motornega kolesa. Le 5 primerov nezgod ni nastalo po krivdi voznikov in uporabnikov cestnišč, ampak so bili vzroki drugod. Z mnogokrat smo objavljali takšna poročila in opozarjali. Gostota prometa na naših cestah raste. Vsak uporabnik cestnišča se mora zavedati, da je od tega, kako upravlja svoje vozilo odvisno njegovo življenje in življenje ostalih, ki cesto uporabljajo. V račun pa moramo razen življenj vzeti tudi materialno škodo. 20 ljudi, ki so povzročili nesreče v mesecu novembru, bo kaznovanih. To ne bi bilo potrebno, če bi odšli na cesto zavedajoč se odgovornosti do sebe in svoje okolice.

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Prejšnji teden je bilo v Ljubljani veliko posvetovanj Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Delegati in gostje iz vse Slovenije so razpravljali o kmetijstvu v naši republiki. Dejstvo je namreč, da napredek v kmetijski proizvodnji ne more biti nekakšna ločena gospodarska dejavnost, ki se tiče le kmetijskih strokovnjakov in združur ter poslovnih zvez. Narobe! Napredek kmetijstva je stvar, ki se tiče vseh, saj so povsem dozoreli politični in gospodarski pogoji za še večjo proizvodnjo in hitrejšo socializacijo vasi. Stvar se tiče vseh predvsem zaradi tega, ker napredek kmetijstva lahko pomeni tudi splošen gospodarski napredek, zlasti pa je lahko velik prispevek k povečevanju življenjske ravni. Letos na primer smo pridelali toliko žita, da nam ga ne bo treba uvažati. 30 milijard dinarjev bomo lahko uporabili za nakup drugih proizvodov namesto za žito, toliko smo zanj potrošili prej. Ze samo to je velik prispevek k povečevanju življenjske ravni.

Toda dvig življenjske ravni v mestih in središčih ni odvisen le od tega, koliko več bomo pridelali na posevstvih, marveč tudi od tega, koliko več bodo pridelali kmetovalci, združeni v združenjih. V Sloveniji živl

Tudi ceneje!

od dohodkov iz kmetijstva le še 33 odstotkov prebivalcev. Vendar pričakujemo, da bo prav teh 33 odstotkov prebivalstva veliko prispevalo k boljšim življenjskim pogojem v mestu. Od njih pričakujemo več tržnih višk. Seveda bo tak odstotek kmetovalcev uspel boljše prehranjevati veliko večji odstotek delavcev le takrat, če se bo otresel zastarelega načina kmetovanja. S primitivnim kmetovanjem to ne bo šlo. Z naprednim pa je to povsem uresničljiva naloga. V drugih deželah, da smo še bolj določeni, v Ameriki na primer, preživlja vse prebivalstvo samo 12 odstotkov kmetovalcev. Gotovo, da uspejo to samo z intenzivnim, visoko donosnim kmetovanjem. Kot rečeno, vas tega ne bo zmogla s primitivno proizvodnjo in prav gotovo bo na slabšem tisti kmet, ki bo pridelal zelo malo na hektar, kajti tudi tu bo povečanje standarda čedalje bolj odvisno od večje proizvodnje in od prodaje za trg. To se bo uveljavilo še bolj zaradi tega, ker bomo že v prihodnjem letu porabili velika sredstva za pospeševanje proizvodnje na kmetijskih posevstvih in preskrbovalnih središčih v bližini industrijskih naselij.

Na posvetovanju so ugotovili, da smo v letošnjem letu dosegli izredno pomembne uspehe. Našim bralcem so številke o pridelanih količinah že več ali manj znane. Toda v prihodnjem letu ne bo šlo samo za količine. Poleg, rekli bi »količinske bitke«, bomo morali začeti še bitko za čim nižjo ceno proizvodnje. Tako na primer imamo zadruge, kjer so pridelali kilogram pšenice za 20 din, imamo pa tudi take, kjer je kilogram stal 40 dinarjev. Poznamo primer, da sta dosegli enak pridelek zadruzi, kjer so porabili v prvi 800 kg umetnega gnojila na ha, v drugi pa kar 1500 kilogramov. Tudi pri proizvodnji mleka so razlike zelo velike. So kmetovalci, ki jih stane liter mleka 18 dinarjev, so pa tudi taki, ki celo s 40 pa tudi 50 dinarji ne zvoziijo. Prav gotovo, da je te razlike v cenah pri pridelovanju kažejo, da imamo v tem pogledu še ogromne rezerve. Enake količine lahko pridelamo ob neprimerno nižjih stroških in verjetno ni treba prav nikogar še posebej prepričevati, da bodo imeli od tega koristi predvsem kmetovalci in seveda, tudi družba. Konec koncev bo tudi borba za nižje proizvodne cene lahko velik prispevek k izboljšanju življenjske ravni delavcev, ki žive v mestih.

Takih proizvodnih nalog in znižanja cen v proizvodnji pa posamezni kmetovalec ne bo mogel doseči. Te naloge odpirajo novo pot kooperaciji, kajti tudi tu nam ne gre za število hektarjev, ki jih združujejo, pač pa predvsem za to, koliko bodo v zadruzi, ki so že uvedle kooperacijo, proizvajali za trg in koliko bodo pri tem uspeli znižati ceno za kilogram posameznih proizvodov. Tudi zadruge bi se morale vključiti v prizadevanja za izboljšanje preskrbe. Mimo združur pa se bodo morali zanimati za pospeševanje kmetijstva tudi proizvodni kolektivi. Prav tako kot so namenili sredstva za stanovanja, bi jih lahko namenili za organizacijo preskrbovalnih središč, ker bo to lahko zelo lep prispevek k dvigu življenjske ravni. Jeseniški delavci na primer so že dali sredstva za ureditev farme, kjer bodo redili piščance. Prepričani smo, da bodo že letos ugotavljali, da so denar dobro naložili in tako so delali tudi v nekaterih drugih krajih, zlasti v Celju so v tem pogledu dosegli že lepe uspehe. K posvetovanju o kmetijstvu se bomo prav gotovo še povrnil.

vsestransko uveljavljeno upravljanje. Volivci se veliko premalo zavedajo pomembnosti teh odborov in večkrat popolnoma odvečno potujejo v posameznih vprašanih mimo krajevnega odbora in krajevne urada naravnost na občinski ljudski odbor.

Na zborih je bilo precej govora o nujnosti skrajšanja sadnega drevja in s tem uničevanja ameriškega kaparja. Na žalost pa se vsepovsod to potrebo le ugotavlja in veliko premalo izvaja. Ravno z doslednim delom na tem področju bi lahko krajevni odbori dosegli velike uspehe, kajti samo ugotavljanje, da sadno drevje propada in nudi kmetovalcu vedno manj dohodka, ne bo rodilo uspeha.

Poročilo o gospodarskem razvoju občine in o smernicah za prihodnje leto je nudilo bogato gradivo za razpravo. Mnogo je iznatanja — večkrat nautmestnega — da daje občina premalo finančnih sredstev za popravila vaških potov. V nekaterih krajih je bilo namreč ugotovljeno, da je mogoče tudi z bomo pomočjo precej urediti — seveda pa je potrebno za to prispevati tudi svoj delež. Pregled potrošenj teh namenskih sredstev pa je pokazal, da je ponekod ostala dobronamerna pomoč občine neizkoriščena in se vašan; sploh niso lotili popravila svojih poti (kot je bilo lo v naselju Bešenj). Za posamezne kraje bo potreba v novem proračunu predvideti sredstva za popravilo šolskih poslopij in ureditev učilnic. V Adetičih so tudi predlagali, naj bi se odkupilo zemljišče ob šolskem poslopiju in se uredilo šolsko igrišče. Na Sinjem vrhu pa želi prebivalstvo doseči možnost, da bi tudi otroci iz tega (zakotnega) predela mogli hoditi v osemletko na Vinici. V onih šestih naseljih v črnomaljski občini, ki nimajo še električnega toka, si seveda žele skorajšnjo ureditev te pomanjkljivosti. V Dragutinu, Starem trgu, Milčih in Pavnovičih žele volivci, da bi jim občinski ljudski odbor prisloščil na pomoč pri urejanju pomanjkljivosti, na pokopalščih.

Vsepovsod — razen na zboru volivcev v Zuničih — so volivci izražali zadovoljstvo glede formiranja poravnalnih svetov in so se trudili zbrati v te organe najboljše vaščane na posameznih območjih. Značilno pa je, da so zavzeli odklonilno stališče napram poravnalnim svetom v že omenjenih Zuničih, koder volivci — ne da ne bi razumeli — niso hoteli razumeti njih pomena in je prišlo pri tem izključno le do izraza nezaupanje, ki ga ima tamkajšnji odbor prebivalstvo do slehernega sovaščana in okoličana.

Zadružni dogoni se počasi uveljavljajo

V našem okraju se zadružni dogoni, zlasti za govejo živino, še niso povsem uveljavili. Pri proizvajalcih namreč še vedno prevladuje mnenje, da se le-ti ne bodo uveljavili. Vzrok za to je več. Poglejmo samo nekatere od njih.

Predvsem moramo povedati, da so sejmji za Dolenjsko značilni in da je prodaja goveje živine na sejmjih že tradicija. Tako so na primer sedanji plemenki sejmji, ki so večinoma obdržali datume in dneve bivših sejmov, zelo dobro obiskani. Na njih proizvajalec za tako imenovano plemenko vzrejno živino doseže znatno višje cene. Le-ta pa je obenem tudi že klavna in jo je mogoče prodati brez klastiranja, pri čemer doseže tudi do 50 dinarjev višjo ceno pri kilogramu. To živino kupujejo razni prekupčevalci, ki jo potem gonijo preko Gorjančev proti Hrvaški, na drugi strani pa proti Notranjski in Suhl krajini. Na tak način so pokupili še precej goved na sejmjih v Novem mestu in Škocjanu. Zadržje čase sicer skušajo vso tako živino izločiti iz plemenških sejmov na poseben prostor, ki ga imenu-

jejo dogon. Seveda pa proizvajalci na to ne pristanejo, ker je pač povpraševanje večje od ponudbe.

Močan vpliv imata na odkup živine tudi še ostala sejmja za klavno živino v Metliki in na Vinici. Ta dva organizirane mu odkupu klavne živine na zadružnih dogonih precej škodujeta, posebno še na področju Bele krajine in podgorjanskega sektorja, deloma pa tudi na področju Novega mesta, Dolenjskih Toplic in Sentjerneja. Na drugi strani si posamezni nakupovalci živino samo ogledajo, odkupujejo jo pa potem v hlevih ali izven sejmlišča, največkrat v gostilni — mimo zadruge seveda. Tu se plača mnogo višja cena kot je dovoljeno, pri čemer se prodajalec in kupci poslužujejo vseh mogočih načinov. Več takšnih primerov je že bilo ugotovljenih in so bili tudi prekupčevalci prijavljeni. Vendar pa s tem prekupčevanje ne bo mogoče odpraviti, ker se jim ob razmeroma niski kazni, ki jo izreka sodišča za takšne prekrške, prekupčevanje še vedno izplača. Zato bi bilo treba vse prekupčevalce in krležje uredbo

strože kaznovati. V tem smislu bi morale družbene organizacije vzgojno delovati med kmeti, ki sedaj na mooge ukrepe, napere predvsem proti prekupčevalcem, gledajo nezaupljivo, kakor da škodijo njihovim koristim.

Nemalo so za slabo udeležbo na dogonih krive zadruge same. Dogoni bi bili lahko edini vir odkupa, če bi bilo v zadruge nekoliko več resnosti in dobre volje po ureditvi dogonov tako, kot bi tržnim presežkom in času ustrezalo, da bi komlajše pravilne klasirale in da bi zadruge v odkupu na teh dogonih poslovale po pravilniku. Kmetijske zadruge namreč tržnih presežkov na svojem območju malo ali pa sploh ne poznajo. Prav tako se opaža, da komlajše različno klasirajo, posebno če je član komisije tudi mesar, ki se na drugi strani pojavlja kot kupec. Na splošno je opaziti, da komisije v večini primerov ocenjujejo govedo na višjo klavnost. Drugi vzrok višje cene je tudi ta, da se oblačljivo pojavljuje več kupecov kot pa je živine. V takšnih primerih seveda pride do

prepira, kdo bo žival dobil. kmet pa izrabl priložnost in zahteva višjo klavnost. Potem tudi ni nič čudnega, da dobi eden v roke potne liste, drugi pa /medtem odpeljejo živino. To se je pred nedavnim zgodilo v Trebnjem. Mesarija Novo mesto je dobila živino. Poslovna zveza za potne liste.

Poseben problem so tudi dogonska mesta. Ponekod so dogone sicer uveljavili na sejmjskih prostorih, ostale zadruge pa jih organizirajo tam, kjer jim pač najbolj ugaja. To pa je oblačljivo na cesti pred gostilno. Tak dogon sta imeli pred gostilno v Bistrici kmetijski zadruzi Trebelno in Mokronog. Na dobro urejen sejmjski prostor v Mokronogu, ki je proizvajalec tudi bližji, sta se umaknili šele na opozorilo tržne inšpekcije. Podobnih primerov pa je več. Trenutno je v okraju urejenih le 27 dogonskih mest, medtem ko jih bo treba 18 še urediti. Po mnenju tržne inšpekcije službe je dogonskih mest preveč. Le-ti so prepoznati, kar predstavlja premajhno ponudbo in negativno vpliva na ureditev dogonov. Na drugi strani pa po-

stavlja kupce pred določeno dejstvo, da na račun stroškov pristanejo na višjo ceno, ki jo diktrira proizvajalec ali je doleči kupec, če hoče govedo dobiti. Prav tako se dogaja, da ima več zadrž se vedno ločene dogone. To je posebej za govedo, posebej za teleta, prašiče in podobno. Tako deljenje živine na dogonih se bolj negativno vpliva na samo udeležbo.

Kmetijske zadruge se izmikajo tudi sklepanju pogodb za dobavo klavne živine z različni mesarskimi podjetji. Nekaterne zadruge so sicer sklenile neke vrste pogodbe z mesarskimi podjetji in sicer za vso odkupljeno živino. V pogodbi pa ni n'kjer rečeno za kakšno količino in v katerem času. Nekaterne zadruge pa še tega niso sklenile in menijo, da je ustni dogovor dovolj. Nekoliki boljše je s sklepanjem pogodb a poslovnimi zvezami in izvoznimi podjetji, vendar samo za prašiče, medtem ko je za govedo opaziti le nekaj primerov.

Da zadruge ne grejo v sklepanje čvrstih pogodb s podjetji, s katerimi bi bile vezane z določeni penali, je vzrok v tem, da zadruge svojega področja sploh ne poznajo v celoti, še manj pa časovno in da miso uspelo kmeta vezati na sebe, da bi spoznal, da mu je to najbolj pravilno plačilo za njegovo delo.

Stoletnica Darwinovega nauka o razvoju življenja

Naravoslovni krožek na učiteljski v Novem mestu je 27. novembra priredil za vso mladino učiteljska predavanja v proslavo DARWINOVEGA jubileja. Iz referatov profesorja in dijakov biologije V. letnika posnemamo:

V teh dneh izkazuje vsi kulturni svet visoke časti in daje priznanje enemu največjih genijev: CHARLESU DARWINU, ki je pred sto leti izdal knjigo: Nastanek vrst po naravnem izboru. To delo pomeni revolucijo v znanosti in prelomnico v gledanju na življenje, filozofijo in svetovni nazor.

Na univerzi v Chicagu v ZDA so se zabele proslave 100-letnice Darwinove teorije. Trajale bodo cele tri mesece. Ze v začetku proslav so dali Darwinu nedeljni priznanje, da je prispeval več kot kdorkoli pred njim in da njim, da je človek spremenil naziranje do življenjskih pojavov.

Darwin je prvi našel znanstveno razlago za življenjske pojave, ki so jih dotlej razlagali z vero in mitologijo. Kako je Darwin to dosegel? Sele po tridesetih letih naporega dela, ko je vse trditve lahko podprl z dejstvi, je izdal knjigo. Vse svoje življenje je posvetil znanosti, postal je svečenik znanosti in resnice, v iskanju resnice ga ni oviralo dejstvo, da je doštudiral bogoslovje.

Kaj pravi Darwin nauk? Življenje se je palogoma razvijalo od najpreprostejših, pro-

stemu očesu nevidnih enoceličnih bitij prav do najvišje razvite živili, do sesalcev, h katerim spada tudi človek. Ker je geologija dokazala, da je Zemlja stara nad dva tisoč milijonov let, je bilo za tak razvoj časa dovolj. Kljub dednosti se bitja pod različnimi vplivi spreminjajo, določene spremembe se tudi dedujejo in tako nastajajo nove vrste, ki so se spremenjenim razmeram bolj prilagodile.

Nekateri se vedno neradi priznajo, da smo ljudje sestavljeni del narave, da z živo in neživo naravo tvorimo nerazdružno celoto in da smo v večnem presnavljanju v naravi samo člen — kakor živali, rastline in neživa materija. Ali bi bilo res bolj imenitno, da bi se bil človek razvil iz blata kot pa iz visokog organizirane živali?

Vedeti moramo, da med človekom in višjimi živalmi ni posebnih velikih razlik in da imamo

mo celo z rastlinami veliko skupnega. Vsa bitja, rastline, živali in človek so sestavljena iz celic, vsi osnovni življenjski pojavi (presnavljanje, rast, gibanje, razmnoževanje itd.) so skupni, med sesalci in človekom pa tudi v zgradbi telesa ni bistvenih razlik. Ali bi lahko dobivali cepivo in hormone od živali, če ne bi bili z njimi v sorodu?

Sto let po izidu znamenite knjige se Darwinova teorija ni omajala, temveč se je še utrdila, saj se je nabralo toliko dokazov, da gre samo za vprašanje, preko katerih najvišje razvite sesalce se je človek razvil. Gotovo je, da ne izhajamo iz sedanjih opic. Z njimi smo imeli samo skupne prednike, kiso se potem razvijali ločeno vsak v svojo smer. To nam potrjujejo številne okamenine človeških okamenin, ki so bili se napol živali, napol pa že ljudje.

Človek ima dve naravi, čisto živalsko in človeško, toda človeška narava je popolnoma vezana na materijo, na telo, na možgane, brez katerih ni mis-

ljenja, sklepanja in zavesti. Naša živalska narava se resda počasi razvija, toda vendarle. — Propada slepih in se zato čezalje bolj vneha itd. Človek postaja večji, srednja življenjska doba izredno raste itd. Kaj pa človeška narava, ki je pogosto v hudem boju s svojo živalsko polovico? Človek je v zgodovini močno napredoval. Čedalje bolj izgajajo lastnosti naših divjih živalskih prednikov in čeprav vsako toliko udarja iz človeka zopet krvoločna zver, izpopolnjena s človeškim razumom, se človečnost kljub temu razvija. Isto leto, ko je izšla Darwinova teorija, v kateri ima boj za obstanek veliko vlogo, se je na bojišču pri Solferino rodila ideja, ki pomeni v razvoju človeka velik korak naprej: ne več samo boj za obstanek, ne več samo jaz in moj uspeh, temveč skrb za bližnjega; prizadevanje, kako bi preprečevali trpljenje in bolečino, kaj je treba storiti, da bi bili vsi zadovoljni, vsi srečni — to je razvoj, evolucija višje človečnosti — razvoj v socialistični humanizem. Z.

Združevanje vaše mladine

Iz življenja in dela mladih združnikov v Dragatušu

Mladi združniki iz Dragatuša v Beli krajini so si priborili v letošnjem predkrogovnem tekmovanju prvo mesto. Njihova delavnost je vedno večja in oblike dela dobre, kar kaže nov pritek članstva, ki se je povzpelo na 50 aktivnih mladincev združnikov.

Pridelek koruze pri zdruzi v Dragatušu je bil precejšen, zato se je pojavilo vprašanje, kako vso koruzo obeliti (ličkati). Mladim združnikom se je ponudila priložnost, da s svojim delom doprinesejo glavni delež. Sami so se ponudili, Zadruga je ta njihov predlog z veseljem sprejela in pričela se je velika akcija. Ob večerih se je združni traktor vračal iz okoliških vasi z mladimi združniki, ki so tekmovali med seboj, katere vas bo številčno močnejše zastopala. To tih tekmovanje se je nadaljevalo tudi pri delu: kateri kup bo hitreje zličkan. 50 mladih rok je ob zvokih glasbe in petja napredovalo z delom, da jih je bilo veselje gledati. Nihče se ni dal motiti, vedoč, da vsak gib pripomore, da bo kup prej obdelan. Lepo je bilo gledati razžarene obraze mladincev, ki so z nestrpnostjo čakali, kdaj bo silokof. Bil je po šestih večerih prijetnega dela, katerega si vedno želijo, kot so mladinci izjavili.

Zaključek dela je bil proslavljen, zadruga jim je pripravila zaključni večer, na katerem so se zavrteli in zapeli.

Mladi združniki so obljubili, da se bodo takšnih prijetnih shodov vedno udeleževali. Pri prijetnem delu se je združevala mladina okoliških vasi, ki se do tedaj še ni toliko poznala. Ta njihov korak je vse pohvale vreden, zaželeno pa bi bilo tudi, da bi se takšni obiski odvijali med sosednjimi vasi; in

Slovo od partizanske matere Ane Butala

V sredo, 9. decembra je v novomeški bolnišnici podlegla srčni bolezni v 68. letu starosti priljubljena Ana Butala z Rožic vrha, ki so jo dobro poznali vsi belokranjski partizani.

Pokojna Ana je svojo življenjsko pot začela v Podzemlju, na Rožic vrhu pa se je poročila z osemnajsetimi leti. Kakor večine belokranjskih žena, je bila tudi njena usoda grenka. Mož je odšel v Ameriko in se izgubil na tujem v vrtincu življenja. Doma na bormem posestvu je ostala Ana z moževimi starši in svojimi otroci in se prebijala skozi življenje v najtežjih socialnih razmerah.

Pravi lik Ane Butalove je prišel do izraza v NOB, kamor se je vključila že spomladina leta 1942 in postala aktivna sodelavka. S požrtvovalnim delom si je kaj hitro priborila ugled med partizani in postala njihova priljubljena mati. Bila je med prvimi odklovanimi ženami v Beli krajini leta 1944.

Ob njenem slovesu so se na Rožic vrhu zbrali številni prijatelji in aktivisti NOB. Od nepozabne Ane sta se poslovila Pepca Bastaceva in Bojan Fabjan. Igrala je črnomaljska godba, zapel pa je pevski oktet Andreja Petka iz Črnomlja. Številni prijatelji, organizacije in svojci so nato položili vence na njen grob.

Zavedni Butalovi družini in vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

J. V.

Etnografska razstava v Kostanjevici

V preurejenih zbirkah Dolenjskega muzeja, ki so bile odprte v počastitev občinskega praznika Novega mesca, je bila zastopana tudi etnografija. Na razstavi sta bili prikazani dve temi iz ljudske življenja na Dolenjskem: lov in medicinarstvo. Zaradi pomanjkanja prostorov v Dolenjskem muzeju je bilo treba to občinsko etnografsko razstavo namestiti v oddelku, kjer je sicer stalna razstava narodnosvobodilne borbe. Zato je bila etnografska razstava po enem mesecu prenesena v Kostanjevico na Krki.

Kostanjevica ima prostorno, čeprav za sedaj še bolj zasilno razstavišče, na katerem so si Kostanjevčani ogledali že 19 razstav. Za vse vrste kulturnih prireditelj v Kostanjevici veliko zanimanje, zato so gospodarstveniki že zagotovili denarna sredstva za ureditev legepa in moderne razstavišča.

V soboto zvečer je bila otvoritev etnografske razstave. Lado

bi si mladina pomagala z delom pri raznih kmetijskih opravilih ali pri popravilih vaških poti itd.

Vemo, da je to bil prvi smelejši korak dragatuških mladih združnikov in da nas bodo še presenetili z oblikami, ki bodo veliko pripomogle k zblizevanju naše mladine in pri njenem nadaljnjem razvoju. To prepustimo mladim združnikom.

Jutri dopoldne bo v dvo-rani Zavoda za združevanje odraslih v Novem mestu posvetovanje o delu stanovskih skupnosti. Posvetovanje je pripravi lokalni odbor Zveze študentskih društev Novo mesto.

Protelji petek je bila v Brezicah seja sveta za šolsvo pri občinskem ljudskem odboru, na kateri so člani sveta posu-

šali poročilo o izvenšolskem delu prosvetnih delavcev v političnih in družbenih organizacijah, poročilo o delu študentskih odborov in poročilo o izvršenih investicijah v tekočem letu ter o predvidenih investicijah v prihodnjem letu. Dan kasneje, v soboto 12. decembra, je bila tudi konferenca navtatejev in študentskih upraviteljev, na kateri so med drugim razpravljali o študentski reformi, personalnih problemih in materialnih vprašanjih.

Pred kratkim je bila v našem okraju prvodajška akcija. Za oddajo krvi se je v našem okraju prijavilo 3.103 oseb, od teh pa je prišlo v poštev za oddajo 2.581 ljudi. Tako so zbrali po končnih podatkih 722 litrov krvi. Iz tega vidimo, da so naši ljudje do te človekovojubne akcije pokazali veliko razumevanje. Zato lahko pričakujemo, da v prihodnjem letu ne bo težko dobiti 4.600 krvodajalcev za transfuzijsko zavod v Ljubljani in 2.000 krvodajalcev iz Novega mesta in bližnje okoličje za transfuzijsko postajo, ki bo pričela posloovati v Novem mestu. Tak je namreč plan, ki so ga sprejeli na zadnji seji Rdečega križa. Pri letošnjem odvezanju so se posebno izkazala podjetja »Pionir« in Industrija perila ter področje krajevnega odbora Rdečega križa v Štazli, za kar gre predvsem zahvala tovariščini Senčevci.

Na seji sveta za splošno upravo in notranje zadeve pri ObLO Brežice so pričeli tečaj razpravljati o osnutku zdraviliškega reda, o odloku o javnem miru in redu in drugem.

V metliški občini so se v soboto začela predavanja o IV kongresu ZKS. Predavanja bodo v Draščih, Radovcih, Gradcu in Metliki. Zadnje predavanje bo 24. decembra.

V Brezicah je bil večerj sestanek s predsedniki krajevnih odborov, na katerem so se pogovorili o prevzemu raznih komunalnih objektov v upravljanje krajevnih odborov in drugih gospodarskih in komunalnih vprašanjih.

Danes je v Brezicah seja zbora proizvajalcev, na kateri obravnavajo realizacijo letošnjega družbenega načrta.

Srečanje na Mirni gori

V soboto 5. decembra so se sestali v planinski koči na Mirni gori planinci — odborniki PD Matica Ljubljana s svojim predsednikom tov. Antonom Stajdoharjem in odborniki PD Zagreb iz Zagreba.

Pred nekaj leti so sklenili, da bodo vsako leto skupno praznovali dan republike. Letošnje leto so za to določili kočo na Mirni gori. Kljub slabemu vremenu in snegu jih je prišlo preko 20, na

motorju pa sta se pripeljala še alpinista Ante Mahkota in Aleš Kunaver, študenta iz Ljubljane; dva sta nam predavala in s sklopitimi slikami prikazala lastne in tuzjavne akcije po naših gorah in

Sobotni večer je bil na Mirni gori nad vse prijeten. Drugi dan, v nedeljo jutraj, smo se zbrali v jedilnici doma na stanek, ki je trajal do 13. ure. Stanek je bil zelo živahen in ploden. Razpravljali smo o organizacijskih vprašanjih, največ pa o delu z mladino v planinstvu in alpinistiki, govorili smo o problematiki gospodarstva in o propagandi.

Planinci iz Zagreba in Ljubljane so bili zelo zadovoljni, da so se sestali na Mirni gori, ker mnogi izmed njih, posebno iz Zagreba, še niso bili na Mirni gori. Sestanek je prisostvoval tudi upravni odbor PD Črnomelj.

Po kosilu nas je pozdravil in nam govoril o planinstvu tov. dr. Jože Pretnar, ki je nad štirje član planinskega društva, predvojni dolgoletni predsednik Osrednjega planinskega odbora Ljubljana in še danes član odbora PD Matica Ljubljana.

Tovariši iz Ljubljane so sklenili, da bodo povabili na več izletov v naše gore planince iz Zagreba, Zagrebčani pa bodo letošnje zimo poslali smučarsko ekipo na Mirno goro, kjer so lepi predeli za smučanje. Za imni so bili tu za smučanju smučarji iz Trebnjega, Novega mesta in Črnomlja. Prihodnje leto bodo povabili PD Matico Ljubljana na severni del Velebita, ker so na južnem delu Velebita bližje železnicam.

V nedeljo popoldne okrog 4. ure smo se v prijetnem razpoloženju poslovili od tov. planincev iz Zagreba in Ljubljane na semiški postaji. Vsi so nam obljubili, da bodo še prišli na Mirno goro. A. K.

Mladina trebanjske občine je razživela svojo dejavnost

V nedeljo je bila v Trebnjem občinska mladinska konferenca, katere se je udeležilo okoli 50 delegatov in kot gostje: sekretar Centralnega komiteja LMS Tone Preložnik, sekretar Občinskega komiteja Zveze komunistov Jože Ferpar in predsednik OK LMS Novo mesto Slavko Dokl.

Delo mladine v trebanjski občini je v zadnjem času precej zaživelo o čemer nam pričajo novoustanovljeni aktivni LMS, novi člani in pa samo delo mladine. Tako imajo v občini sedaj 13 aktivov s skupnim številom okoli 600 mladincev. Čeprav občinski komitej LMS ni delal tako kot bi bilo zaželeno, se je mladina znašla in dobro delala. To kažejo nekateri aktivji: aktiv LMS v Velikem Gabru je organiziral delovno akcijo, s katero bodo prišli do sredstev za razne športe rekvizite, filme, knjige itd. Ravno tako o klubu mladih proizvajalcev na Mirni ni bilo nič čuti, danes pa je njihova dejavnost delati na okrog znana in so znali z dobrimi oblikami dela pritegniti veliko število mladine. Tudi aktivji v Dobruhi in Trebnjem so kljub objektivnim težavam dosegli lepe uspehe. Vse to, in kar bi še lahko pisali, nam kaže, da je mladina bila agilna in da je storjen korak naprej, samo treba je z začeto vneto nadaljevati in najti še več oblik dela, ki mladino privlačijo.

Poleg osnovnih nalog, ki so dobro znane članom Ljudske mladine, je novo vodstvo občinskega komiteja sprejelo naslednje sklepe:

- poglobilj bodo stike z ostalimi organizacijami in pripravili več skupnih akcij;
- za mladinsko delovno akcijo v letu 1960 bodo pripevali čim večje število brigadirjev, ravno tako bodo organizirali več občinskih delovnih akcij v domačem kraju, n. pr. vodovod v Trebnjem itd.;
- skupno z občinskim izobraževalnim centrom bodo organizirali večerne mladinske politične šole, katerih namen je vzgajati in pripravljati mladinske predavatelje;
- pri vseh kmetijskih združenjih bodo ustanovili aktivne mladinske združnikov, obenem pa še bolj poživeli delo Ljudske mladine;
- ustanovili bodo več aktivov LMS, razen tega dvignili število članov mladine, SZDL, ZK in nestrtno spremljali njihov razvoj. Ustanovili bodo tudi dva kluba mladih proizvajalcev;
- organizirali bodo večdnevni seminar za vodstvo mladinskih aktivov z namenom, da se vodstva seznanijo s smernicami in da se jim olajša delo;
- na vseh osemletnih šolah bodo ustanovili čvrste aktivne LMS;

- s pomočjo Ljudske univerze bodo za aktivne priredili predavanja z aktualnimi temami (kooperacija, stanovanjska reforma itd.);
- z ostalimi političnimi organizacijami bodo organizirali skupno študiranje referatov tov. Kardelja z IX. plenuma SZDL;
- organizirali bodo tekmovanje med aktivji LMS, katerega namen bo, še bolj poživiti delo mladine;
- pri vseh šolah bodo ustanovili šolske zadržke itd.

Mladina si je začrtala jasno pot. Delegati so se soglasno strinjali s programom, ki je nakazal nekaj večjih akcij, razen nekaterih osnovnih. Mladino trebanjske občine čakajo velike naloge, toda mladi ljudje jih bodo rešili s svojim poletom, s pomočjo in povezavo vseh ostalih sil, ki so odgovorne za napredek.

Mladina je soglasno izvolila za novega predsednika Franca Oparo, za sekretariko pa Mileno Gaždovec.

Takole so se postavili črnomaljski celbančki potem, ko so bili slovesno sprejeti na osemletni šoli v pionirje. Lepo jih pozdravljamo in jim želimo mnogo prijetnih uric v šoli in doma!

1941-1945 — USODNA LETA — 1941-1945

SAMO DVA SVA SE PREBILA

(Nadaljevanje in konec)

Planili smo vsi kot eden izza mize. Skočil sem, zgrabil se desno roko puško, ki sem jo imel tudi sedaj nabit — kakor vselej. Z levo roko sem odpel rumeno ofenzivno bombno nemškega poredka ali »sifonario«, kakor smo jo partizani še drugače imenovali. Hitro stečem skozi vrata v vožo in iz hiše. Komaj sem se pojavil pred hišo, me je že ustavil ogaben glas belogardista: »Stoj, vđaj se!»

Nisem razmišljal, skočil sem še hitreje in vrgel bombo proti belogardistu. Bomba je eksplodirala, dobil sem še več moči za skok. Dim bombe in eksplozija sta menda mečala bele, tako da sem lahko stekel neoviran naravnost skozi vas. Kaj se je zgodilo z ostalimi tovariši, se v prvem trenutku nisem zavedel. Kasneje sem si hitro razunil svojo stvar. Videl sem, da vsi tovariši tečejo za menoj. Pritekel sem na rob vasi. Ali kam sedaj? Do gozda je skoraj 300 me-

trov. Vas ločijo od gozda z levo strani njive, z desne pa vinogradi. Prebiti se po tej čistini je bilo skoraj nemogoče. Toda razmišljati nisem utegnil. S kratkim pogledom desno in levo po njivah in vinogradih sem že zagledal ležeče belogardiste s puškami v rokah, komaj kakšnih 50 metrov od vaše poti, po kateri sem izbral smer za skok do gozda. Vse to se je tako hitro dogajalo, da si še danes ne morem zamisliti, kje in kako človek zbere toliko moči v takem trenutku. Od vogala zadnje hiše sem na ležeče belce dvignil puško, pomeril in izstrelil z največjo naglico nekaj nabojev. Takoj nato sem skočil in že so se oglasile njihove dolge puške francoskega poredka na tri naboje, s katerimi so bili takrat beli oboroženi. Vrgel sem se na zemljo. Zgrabil sem drugo bombo »sifonario« in jo strgal s širokega nemškega opasa, ki sem ga bil komaj tri mesece prej vzel nemškemu granitar-

ju pri Javorskem pihu. Nato sem jo aktiviral in jo z vso močjo vrgel na belce. Bomba se je raztreščila, nato sem od vrgel še eno. V tem hipu sem zaslišal znan glas v neposredni bližini. Za hip sem se stresel, pogledal in opazil komaj nekaj korakov za seboj ležečega Miklavža. Zaklical sem mu. On mi je z drhtečim glasom odvrnil: »Ranjen sem, z menoj je konec, prebijaj se dalje, zame ne skrbi.« Takoj za tem se je oglasila njegova pištola »vjaltera«. Ozrl sem se nazaj in zagledal negibnega tovariša Miklavža. Poklical sem ga: »Miklavž, Miklavž!« Toda odgovora nisem dobil. Srce se mi je skrčilo. Obšle so me težke misli. Izgubil sem tovariša, s katerim sva izvršila nešteto raznih akcij. Bil je tovariš, kakršnih sem malo srečal v življenju. Sedaj sem sam; popolnoma sam v skoraj brezupnem položaju. Da si vzamem življenje, prej kakor pudem v roke tem ogabnim italijanskim hlapcem? Ne!

Vse sem naenkrat odvrnil od sebe in zgrabil še eno »sifonario« in jo poslal v odlični pozdrav belcem. Takoj za tem sem izstrelil še nekaj nabojev s puško. Tudi pri njih je nastala panika in struh. V hipu ko sem streljal s puško na sovražnika, sem zagledal, da jih nekaj beži po njivah. To sem izkoristil, skočil na noge in se pogljal z vso močjo proti gozdu. Kako sem dospel do gozda, da me niso zadeli, še danes ne vem in ne razumem, saj so užigali po meni in me klicali po imenu, naj se udam.

Ko sem prišel do gozda mi je odleglo. Skrbno sem pogledal, da ni morda tudi tu kakšna nevarnost. Obrnil sem se, izstrelil še nekaj nabojev proti belcem in nadaljeval pot po gozdu. Oblival me je znoj po vsem telesu. Bil sem močno utrujen, noge so se mi tresle in občutil sem, da me ne morejo več nositi. Videl sem, da je nevarnost za menoj in se usedel, da bi se odpočil in nabral novih moči za pot. Ko sem počival, sem razmišljal o tovariših. Vedel sem, da so vsi šli skozi vas za menoj.

Sedaj sem vedel le, kaj je s tovarišem Miklavžem, toda kaj je z Gansterjem, Jakopi-

Črnomlju štiri sto novih članov SZDL

Občni zbor SZDL v občini Črnomelj so zaključili. Bil je 11., 12., 13. in 14. decembra. Udeležba je bila to pot zelo dobra, celo večja kot so pričakovali. V Črnomlju se je število članov SZDL povečalo od 600 na 1000. Če upoštevamo, da je le 1300 volivcev, je to lep uspeh. Na občnih zbora so člani Socialistične zveze razpravljali največ o vlogi svoje organizacije, o delu združnih svetov, študentskih odborov, mladinske organizacije in o izobraževanju odraslih.

Pouk v V. in VI. ter VII. in VIII. razredu šole za odrasle v Črnomlju se je pričel 23. novembra. Vzporedno poteka tudi tečaj nemškega jezika. Oboje obiskuje skoro 80 ljudi. Na šoli za odrasle, ki deluje v okviru Ljudske univerze, predavajo prosvetni delavci iz črnomeljske osemletke.

Novoletno jelko v občini Črnomelj že pripravljajo. Pravijo, da bo Dedek Mráz letos obšel vse šole v občini in obdaril vse šolske in predšolske otroke.

OBVESTILO

Slikanico »Nepokorjeni bregovi« bomo zaradi tehničnih ovir nadaljevali v noveletni številki.

UREDNIŠTVO

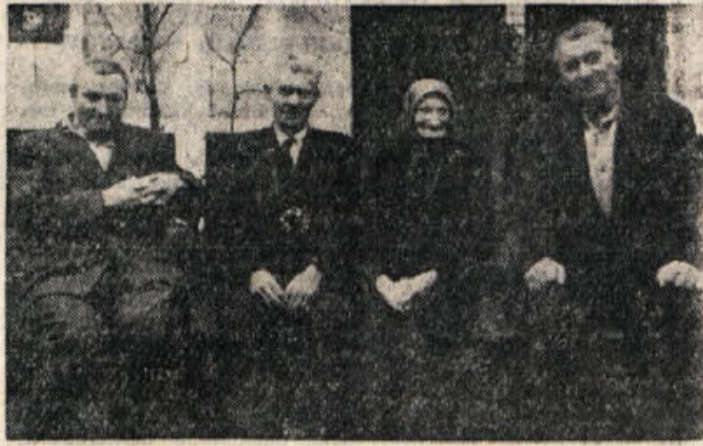
Točkovanje stanovanj v Vidmu-Krškem

Priprave za točkovanje stanovanj v občini Vidmu-Krško so v polnem teku. Določeni je že 14 okolišev in 14 popisovalcev ter 3 kontrolorji, ki bodo to delo opravili. Do 1. januarja bodo v centru zajeli okrog 1.500 stanovanj, medtem ko bodo ostala stanovanja ocenili takoj po novem letu. Ljudski odbor že pripravlja predpise. Predvidevajo, da bo amortizacijska doba trajala 100 let. Vrednost točke bo znašala 450 dinarjev. Če bodo uvedli conski dodatek, še ni jasno in bodo o tem še razpravljali. Po novem točkovnem sistemu, ki ga bo ljudski odbor sprejel 19. decembra in bo stopil v veljavo s 1. januarjem 1960, bo stalo najboljšje stanovanje do 6.000 dinarjev.

Ob Savi navzdol

Iz rudarskega Krmeljca

Tečaj za pomožne kopače se je pričel v rudniku Krmelju v nedeljo 13. decembra. Obiskuje ga 50 rudarjev. Predviden imajo še tečaj za kopače, za strelne mojstre in za visokokvalificirane rudniške delavce. Tudi tečaj za strojnike in kurjače se je pričel pred nedavnimi dnevi. Obiskuje ga 10 rudarjev. V Krmelju torej lepo skrbijo za strokovno usposabljanje rudarjev.

Devdesetletnico je pred kratkim praznovala Krošljeva mama s iz Dečnih sel pri Artičah. Na sliki so vidimo illo in zdravo med sinovi. Vsi Artičani in drugi prijatelji ter znanci, predvsem pa člani Zveze borcev, želimo naši mami še mnogo srečnih in zdravih let!

Brežice — Bizeljsko

Predavanje o dolini Krke je bilo 8. decembra v Prosvetnem domu v Brežicah. Predaval je prof. Boris Kambič. Obdelal je zgodovinski razvoj in življenje ljudi ter lepote doline Krke od izvira do Kostanjevice. Dvorana je bila nabito polna, saj se je zbralo blizu 550 ljudi. Predavanje so spremljali z barvnimi skioptičnimi slikami. To je bilo že drugo predavanje, ki ga je priredila Ljudska univerza v okviru letošnje sezone.

Občinski ljudski odbor Brežice je najel posojilo v znesku 25 milijonov dinarjev iz občinskega kreditnega sklada. Denar bodo potrebovali za gradnjo 9-stanovanjskega bloka.

Na Bizeljskem so ustanovili novo obrtno podjetje «Kovina». Ljudski odbor Brežice je ustanovitev na zadnji seji potrdil. Novo podjetje je nastalo z združitvijo zasebne kovaške in kleparske delavnice. Pet ljudi, zaposlenih v novem podjetju, bo skrbelo za uslužnostno obrt. S tem bo ustrezno velikim potrebam po kovaških in kleparskih uslugah na Bizeljskem. Dela je dovolj, saj imajo že za 10 milijonov dinarjev sklenjenih pogodb.

KUD Stanko Černelc Brežice je uprizorilo sodobno odrsko delo «Dobrodošla miss Agata». Igro je režiral prof. Bogomir Javornik. Pri premieri je bila dvorana Prosvetnega doma v Brežicah tako polna kot že zlepa ne. Prebivalci Brežice zato nestrno pričakujejo ponovitev igre.

Republiško društvo inženirjev in tehnikov je imelo 5. decembra v Brežicah redni letni občni zbor.

Otvoritev Ekonomske srednje šole je bila 9. decembra v Brežicah. Razvila se je zelo lepo, slušateljev je kar 60. Učijo predmetni učitelji in profesorji z osemletke. 14. decembra se je pričel pouk tudi v drugem semestru, to je v VII. in VIII. razredu, kjer je 32 slušateljev.

Karmeljska Svoboda pripravila igro Oliver Twista. Upajo, da bo prva uprizoritev na Silvestrovo. Letos so uprizorili še igro Ljubzen treh kraljev in gostovali z njo na Senovem, v Sevnici in v Mokronogu.

Godbo na pihala je ustanovil Rudnik rjavega premoga Krmelja. Nova godba je že nastopila na raznih proslavah in akademijah. Potrebujeto še nekaj novih mladih godbenikov, da bi poživeli svoje vrste. Vsi, ki v godbi sodelujejo, težko čakajo novih uniform in instrumentov. Na raznih družinskih prireditvah razveseljuje rudarje rudniški kvintet, ki je bil prvi začetek rudniške godbe.

Številne prireditve so se vrstile letos v Krmelju. Letošnje leto je bilo bogato v tem pogledu, saj so bile prireditve vsako nedeljo. Gostovali so bratje Avseniki, dvakrat Veseli Kranjci, Mariborski kvintet, Celjski kvintet, senovska godba na pihala je priredila smostojen koncert, gostovala pa je tudi dramska skupina iz Vidma-Krškega. Krmeljski rudarji so zelo vneti za glasbo in petje. Prav bi bilo torej, da bi zdaj, ko imajo godbo na pihala, ustanovili še svoj pevski zbor.

Senovške novice

Veseli večer z bogatim sporedom domačin in tujih satir in pustiče je priredila 29. novembra Svoboda Senovo. Marsikateri paustica je padla na račun blažene senovške ceste...

Večerna politična šola na 6. novem deluje že mesec dni. Predavanja poslušata 21 slušateljcev s Senovega.

Klubske prostore namerava urediti senovska Svoboda. V klubski sobi bi ljudje lahko brali časopise, revije in knjige iz knjižnice, ki je močno na tesnem. Tam bi lahko bila tudi razna preučevanja in razgovori o sodobnih vprašanjih. Primerne prostore bo sicer težko najti, toda vprašanje je vsaj delno rešeno, ker bo uprava rudnika prepustila v ta namen en prostor. Za opremo bo morala poskrbeti Svoboda, ki računa na pomoč gospodarskih organizacij, obrtnih delavcev ter občine. Senovčani, predvsem rudarji, bodo tako prišli do knjižnice, kjer se bodo lahko družbeno razvedrili.

Delavska univerza je pričela s poukom v okviru šole za odrasle. Sedaj je pouk še v V. in VI. razredu, kjer je kar 50 slušateljev, tako da so jih morali razdeliti v dve paralele. Pouk v VII. in VIII. razredu bi se že pričel, pa le če premalo prijav.

Trgovaška podjetja Preskrba je pred dvema mesecema prevzelo na Senovem poslovainico, ki jo je imelo tam trgovsko podjetje Krka. Po novem letu bodo odprli novo zelenjavno trgovino, ker zelenjave na Senovem primanjkuje. Poslovalnica št. 1 na Senovem bo dobila nov inventar in se uvrstila med sodobno opremljene lokale. V podjetju so trgovski uslužbenci nagrajevani po učinku. Vse poslovainice imajo določene pade in prometa, ki jih morajo izpolniti. Odstotek izpolnitve mesečnega plana prometa predstavlja odstotek izplačanega plačila po tarifnem pravilniku.

II bolniških ležišč je dovolj pred kratkim senovski Zdravstveni dom. Potrebe so narek, vaje majhno ustanovo, ki je lahko zdravila lažje primere bolezni, kjer ni potreben kirurški poseg, in omogočila opazovanje bolnih. S prizadevanjem zdravstvenega kadra in z razumevanjem rudnika že deluje v stavbi Zdravstvenega doma tak oddelek. Če se bo poskus posrečil, bodo številni ležišč povzročili na 15. Potrebne prostore so dobili tako, da se je zdravnik preselil iz Zdravstvenega doma v novo stanovanje, nato pa so dosedanje razmestitve preuredili. Hrana za bolnike dobivajo iz rudniške restavracije. V okviru Zdravstvenega doma deluje tudi na novo urejeni

Nova tovarna na Gmajni

Rudniki nekovinskih rudnin Kremen pripravljajo programe za novo tovarno ravnega stekla in tovarno kremenčevih zidakov in betonskih elementov »Siporeks«, ki so zelo iskani v gradbeništvu. To je tako rekoč gradbeni material bodočnosti, ki bo iz leta v leto bolj v veljavi.

Geološke raziskave so pokazale, da je največ kremenčevega peska, ki se bo uporabljalo kot surovina v okolici Rake in Smednika. Zato je že predvidena lokacija za tovarno kremenčevih zidakov in betonskih elementov »Siporeks« na Gmajni. V zvezi s tem je bila 10. decembra določena širša lokacija za novo tovarno. Tovarno ravnega stekla bodo gradili v Novem mestu ali v Crnomlju.

Z dograditvijo nove tovarne na Smedniku bo njena okolica mnogo pridobila, kajti znano je, da je na tem področju še precej nezaposlene delovne sile. Z razvojem tovarne se bo v tej okolici razvijala tudi napredna miselnost in napredno kmetijstvo, ki je za ta kraj vsakor velikega pomena. M.

Sinu, bratu, fantu ali možu, ki je pri vojaki, lahko pripravite prijetno noveleto presenečenje: naročite mu DOLENJSKI LIST, ki mu bo vsak teden prinašal vse novice iz domačih krajev!

Investicije v Vidmu Kršem

Na občinskem ljudskem odboru Vidmu-Krško že sedaj razpravljajo o proračunu in družbenem planu za leto 1960. Potrebe narekujejo, da bodo proračun dvignili, hkrati bo pa treba dvigniti tudi proizvodnjo. Pokazale so se potrebe, ki jih v občinskem merilu ne bodo mogli v celoti rešiti. V papirni konfekciji sedanji prostori niso primeri. — Prav tako so slabi tudi delovni pogoji. Zato pripravljajo že nove prostore, katere nameravajo do občinskega praznika prihodnje leto urediti in s tem izboljšati tudi delovne pogoje. Vzporedno bodo povečali še proizvodnjo in zaposlili večje število žena. Sedanja bruto proizvodnja — 100 milijonov dinarjev letno — bo do povečali na 600 milijonov dinarjev. Gradbena dela za nove prostore bodo stala 40 milijonov dinarjev. Podjetje bo prispevalo preko dve tretjini stroškov, eno tretjino pa bodo krill iz občinskega investicijskega sklada. Podjetje je naročilo tudi za 19 milijonov dinarjev odpredaje, ki jo bodo nabavili delno v letu 1960, delno pa v letu 1961. S pomočjo novega strojnega parka bodo izdelovali raznovrstno papirno konfekcijo, ki jo na trgu primanjkuje.

Investicijski program za razširitev Kovinarske zadruge predvideva 70 do 80 milijonov dinarjev. Dokončati nameravajo delovno halo, obdelovalnice in urediti sanitarije. Potem se bo starih zaposlenih povečal na 300 ljudi. Proizvodnja pa se bo dvignila od dosedanjih 350 milijonov dinarjev na milijardo dinarjev. Ker zajema proizvodnja tega podjetja širše področje, je občinski ljudski odbor mnenja, da bi naj dobili investicije izven, medtem ko bi občina dala polog in, v kolikor ne bi imelo podjetje sredstev za lastno udeležbo, bi prisločila na pomoč občina.

Tovarna čokolade je dobila dva nova stroja, ki bosta bistveno vplivala na kakovost in količino proizvodnje. Ta dva stroja staneta in in pol milijona dinarjev. Tovarna je dala dva milijona 800 tisoč dinarjev lastnih sredstev, ostalo pa so krill v okviru občinskega investicijskega sklada. V tovarni čokolade bodo nabavljene stroje montirali do 15. januarja.

Vse našete investicije so nujno potrebne, mimo tega pa se bodo hitro povrnila. Potrebe so seveda tudi druge, toda vsega ne bo mogoče narediti v enem letu. M.

V Koprivnici smo zvedeli

Pošta Koprivnica pri Senovem ima zelo majhen poslovni prostor. V njem je težko poslovati zlasti, kadar se zgnežote vanj po šolskem pouku otroci, ki dvigajo članke in pisemske pošiljke. Prihodnje leto se bo pošta selila v novo stavbo, ki jo gradi občina Senovo. V njej bodo stanovanja za učitelje, pošta ter nov gostinski lokal.

Prosvetna dvorana, zdravstvena postaja in vodovod so naše želje, bodo odgovorili Koprivčani. Če jih vprašate, česa si najbolj želijo v Koprivnici je kulturno-prosvetno delo po zaslugi učiteljev in domačinov zelo razgibano. Vse

Električni tok je v koprivnici privedel zelo slab. Transformatorska postaja je preobremenjena. Zvečer je radio komaj silisti. Zato si prebivalci želijo tudi novo transformatorsko postajo. Pripravljali so krepko prisločiti na pomoč s prostovoljnimi delom in z voljnimi, saj bo to njim samim v prid.

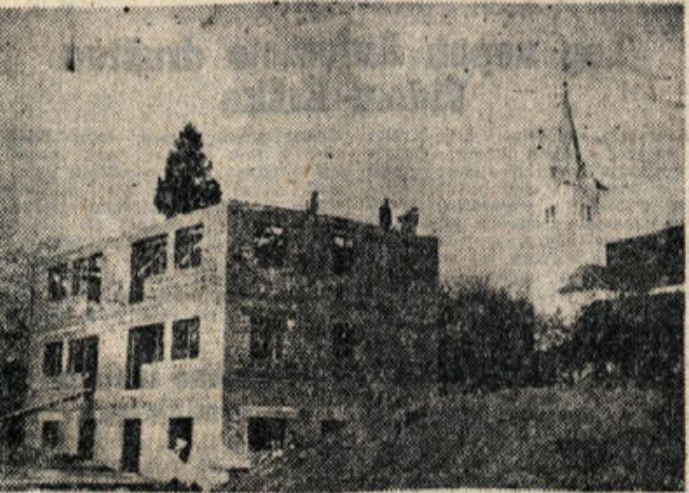
Dvoje prirodno-poučnih predavanj bo v zimskem času pripravilo prosvetno društvo Koprivnica. Prebivalci se predvajati radi udeležujejo in pazljivo poslušajo.

Šolske otroke izkoriščajo za težka dela nekateri posamezniki in koprivniškem šolskem okolišu v otroci ne pošiljajo k pouku. Največ takih je v Mrčinih selih, na Gorjanah in na Vojskem. Šolski odbor in učiteljsko želijo, da bi občina prijave takšnih primerov hitreje reševala in krivice tudi stroje kaznovala.

Osemletka je na Koprivnici predvidena do leta 1962. Ker sedanji šolski prostori že sedaj komaj zadoščajo, je treba takoj misliti na dozidavo šolske stavbe ali pa na odkup grajske pristave, ki bi bila z manjšimi preureditvami zelo uporabna za šolo.

Videmski pionirji — le tako naprej!

Poročali smo že, da so pionirji osnovne šole na Vidmu zelo lepo počastili dn. republike. Zdaj, ko imajo svojo zastavo, so še bolj ponosni na članstvo v pionirski organizaciji. Pionirski odred Karel Deželič-Kajuh na Vidmu ima široko področje dela. S pomočjo Društva prijateljev mladine lepo razvija razne tehnične krožke, Pionirji in pionirke se ukvarjajo z lepenkarstvom, obdelujejo les, pripravljajo igre in ročno delo, pojejo, šahčajo in se redi igrajo. Dobro poznajo tudi prometne znake, saj vedo,

Tole gradijo: nova stanovanja za prosvetne delavce, lokal za pošto in za gostilno; sredstva daje ObLO Senovo

Lepi uspehi mladine

V nedeljo 13. decembra je bila v Vidmu Krškem občinska konferenca LMS. Predsednica Ivica Znidaršič je v poročilu poudarila, da je glavna naloga mladinske organizacije vzbuditi v mladini željo po znanju in jo izobraževati na razne načine, predvsem preko Ljudske univerze.

Kulturno prosvetnem delu, v številnih aktivih delujejo dramske, pevске, folklorne in druge skupine, 63 kmečkih mladincev je odšlo letos na gradnjo avtoceste, Reska Plrc, članica Okrajnega odbora Društva pri-

Jatelj mladine, je na občinski konferenci izrekla mladini občine Vidmu-Krško priznanje za uspešno delo s pionirji. Na konferenci so izvolili nov občinski komite, Ivico Znidaršič pa sprejeli vanj kot častno članico.

Regulacija Mirne vidno napreduje. Delavci so že na poti proti Tržišču, v Pijavcih pa dokončujejo zaključna dela. Ko bo regulacija končana, bo nevarnost poplav na obeh bregovih znatno manjša, pa tudi vse področje travnikov in njiv se bo znatno izboljšalo.

Naokrog po sevniški občini

V Telčah nad Tržiščem dokončujejo zadnja dela na zadržni stavbi. V njej bo sušilnica, trgovski lokal in skladišča. V tem objektu nameravajo imeti središče tržiske zadruge za ta predel.

V Tržišču obiskuje večerno šolo 16 slušateljcev. Bilo jih je že 18, pa sta dva zbolela. Za počitnice pripravljajo 14-dnevni kuharski tečaj za kmečka dekleta. Pričakujejo veliko udeležbo. V teku pa je že tečaj Rdečega križa, ki ga obiskuje 11 dekle in ga vodi tovarišica Ostrovršnikova. Razen teh šol imajo v Tržišču tudi tečaj za mopediste, ki ga ledensko obiskuje 30 tečajnikov.

Na Studencu pripravila igralna skupina pod vodstvom tovariša Klenovške Moličarjevo »Scapinove zvijače«. V večerji šoli je vpisanih 11 slušateljcev, od tega 2 delavca in 9 kmečkih ljudi. Imajo samo II. tečaj in delo v redu in lepo poteka.

Med najboljšimi aktivni LMS v sevniški občini je brez dvoma tudenski. Vodi ga kmečki sin, Rudi Metelko, duša aktivna pa je tovarišica Dragica Volčanšek, učiteljica. Značilno za ta aktiv je, da ima redno 14-dnevno sestanke in tudi redno plesno šolo. Pomagajo mu prav vsi učitelji s Studenca. V šoli so tudi že ustanovili v 7. in 8. razredu aktiv mladih, kjer jih pripravljajo za sprejem v mladinsko organizacijo.

Cesta Impoljca-Zavrtaec je gotova. S to cesto se je središče občine približalo Zavrtačanom za celih 7 kilometrov. Cesta je solidna, z lepim enakomernim vzponom in široka 4 metre. Prejaka stara je bila praktično neuporabna. Zgradilo jo je v kratkem času GPZ »Zasavje« iz Sevnice.

Šolska zadruga na Studencu je lani posadila nov sadovnjak z 39 različnimi drevesi. Nasad lepo uspeva in imajo otroci z njim veliko skrbi in tudi veselja. Otroci kooperantov, ki so člani šolske zadruge, so med letom delali poskuse tudi doma na posevkih. Tovariš Klenovšek, upavitelj šole, pravi, da je najboljši med člani učence 7. razreda, Cizerlov Tonček.

»PREVOZOVIA« načrti in uspehi

Podjetje Prevoz Brežice bo na novo avtoobvo in s teških tovornih vozil vrste »avtovlaki«, da bi izboljšalo avtoobvo in tovorni promet na področju okraja Novo mesto, in občine Brežice. Ko bo prihodnje leto pričel veljati nov vozni red nameravajo urediti nove avtoobvo proge za izpolnitve vozov med Brežicami Novim mestom in Ljubljano. Pripravljajo dve novi progi: Novo mesto-Brežice, ena od teh bo šla še naprej v Ljubljano ter novo progo Brežice-Bregana Delavski svet je na seli 12. decembra sprejel sklep o graditvi nove zrasline garaže na Crnu in ureditvi kanalizacije okoli nje.

Podjetje Prevoz namerava ustanoviti v Brežicah Turistični potovni urad, ker bo razširilo svojo dejavnost zaradi rastočih potreb tudi na področju turizma. Do konca oktobra je podjetje ustvarilo že 246 milijonov dinarjev prometa od planiranih 245 milijonov. Zdal so plan, že preselili. Po odbitju vseh stroškov imajo 27 milijonov »steiga dobička Kolektiv bo od tega prejel le majhen del v obliki ene nadplacne, preostanek pa so se odrekli v korist gradnje garaže in 2% lamstvene udeležbe podjetja pri posojilu, ki so ga najeli za nabavo novih vozil.

Člani SZDL na Bregu so te dni posuli lep del ceste Breg-Okrloglice. Del sredstev za to delo je prispevala KZ Loka, in sicer kar lep znesek 40.000 dinarjev.

Člani SZDL na Bregu so te dni posuli lep del ceste Breg-Okrloglice. Del sredstev za to delo je prispevala KZ Loka, in sicer kar lep znesek 40.000 dinarjev.

Člani SZDL na Bregu so te dni posuli lep del ceste Breg-Okrloglice. Del sredstev za to delo je prispevala KZ Loka, in sicer kar lep znesek 40.000 dinarjev.

Člani SZDL na Bregu so te dni posuli lep del ceste Breg-Okrloglice. Del sredstev za to delo je prispevala KZ Loka, in sicer kar lep znesek 40.000 dinarjev.

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO

Peter je premagal strah

Peter je bil živo nasprotje svojega starejšega brata in sestre. Če njima ni pomenila tema nič drugega kot zabod sonca, pa je znan bil to del dneva, ki se ga je zbal v prvem mraku: iz teme bodo stopile čaravnice, snežneke ga bo zagrabil, ga pogledal iz postelje, popadli ga bodo peli... s kratka, strah so je nasedli v vsak kotiček stanovanja, da niti ne pomisliti, koliko strahilvega je znanj ponoči. Stariši niso mogli razumeti, zakaj je strahopeten Peter, ki je podnevi med najglasnejšimi, najbolj junaškimi, skorajda najbolj razgrajškimi. Ko pa so spoznali, da je vsa fantova »korajža« posledica tega, da hoke prekriti svoj bojazljivost in ko so prišli na sled njenim vzrokom, od sklepali, da pozdravijo to fantovo slabost.

V pogovoru je Peter izdal, da se boji ženske, ki z nožem čaka na otroke. Izdavi je celo, da so ga dečki, ki jim je nagajali, zaprli v vežo to žensko in ji je komaj ušel... Mati mu je zardela, da oseda ni taka. Popoljala ga je ko n je ni in ko se je Peter s polnimi žepi sladkarij vračal od nje, je uvideval, da je sosedica huda le na fantu, ki jo obmetavajo s kamenjem in kepmi ter počijo njene kosači.

Prvi, najgloblji vzrok strahu se je razblinil. Stariši so zdaj stopili še korak naprej. Starejšemu sinu in hčerki so naročili, naj se z njim lovitja okrog hibe popoldne čim dalj, da bo spoznal, da v mraku ni znanj nič drugega kot podnevi. In res: že po nekaj večerih je spoznal, da se v mraku lahko še bolje skriva in da ga za ogolem nihče ne čaka. Se je moral čutili bližino kogerki, a strah je v teh večerih igra postal pol manj strah.

Ko je oče nekega večera spretno vpletel v zgodbo primer dečka, ki je ponoči poiskal zdravnika, ker bi mu sicer umrla mama, se je Peter še sam postavil v njegovo vlogo za razloži, kod bi on najprej prišel do zdravnika, če bi moral steči ponj.

»Pa bi si upal?« ga je nato podražil oče. »Dokaži!«

»Dokažem!« je hrabro odgovoril.

»Ker na srečo ni treba k zdravniku, pa steči zaklenjenih vrata,« ga je spodbudil oče.

In to, kar ni pričakoval nihče, se je zgodilo: Peter je prvič — in skoraj brez strahu stekel po temnih stopnicah in zavrel ključ v vratih.

Ko je oče na pol za šlo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril peledetaka.

Kako vesel ga je oči! »Ničesar več se ne bom bali!« je Peter zagotavljal. Sicer ni bilo čisto tako, a vse manj se je bal, vsaj bolj samosten je postal. Hkrati pa je podnevi bil mirnejši, saj ni bilo treba skrivati velike strahopetnosti z glasnim junačenjem.

Oče in mati sta bila tega napredka nad vse vesela. Vedela sta, da bi zastraševanje in grobn preganjanjem strahopetnosti bila dosegla le nasprotno. Spoznala sta, da sta otroku na lep, razumevaloč način pomagala spoznati, da ima strah le velike oči.

Ko je oče na pol za šlo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril peledetaka.

„Ti tega ne razumeš!“

Cestovrat se zgodi, da pride mož iz službe domov »nasažen«. Pred kosilom vzame v roke časopis in se zatopi v branje. Če ga žena vpraša, kaj je tako zanimivo in če se skuša zvedeti za vzrok slabega razpoloženja, ji mož navadno odgovori: »Ti tega ne razumeš!« Pri tem tudi ostane.

Ali taki može pomislijo, da bi bilo prav, če bi tudi njihove žene kaj več vedele o politiki, gospodarstvu, o družbenem upravljanju in o drugem? Ali sploh kdaj pomislijo (predvsem, če žene niso zaposlene), čemu se mora žena-mati odpovedati?

Kot mlado dekle se je tudi ona rada ukvarjala s športom, hodila v planine in brala knjige. In sedaj? Polagoma se je odpovedala zdaj temu, zdaj onemu razvedrilcu. Knjiga, ki jo je začela brati, leži po več tednov zaprta. Ta žrtev, ki ni tako majhna kot se možem zdi, je veljala možu in otrokom. Dela, ki jih mora vsak dan opraviti, so vse prej kot pestra. To gre iz dneva v dan, iz meseca v mesec, iz leta v leto, le da je kak dan dela več, drugič nekoliko manj.

Ko je oče na pol za šlo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril peledetaka.

Ko je oče na pol za šlo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril peledetaka.

Ko je oče na pol za šlo na pol zares šel pogledat, če so vrata zaklenjena, je Petru od veselja, da je premagal najhujšo strahopetnost, podaril peledetaka.

„Kje ste, starši!“

Vendar opravi žena vse brez podrnjanja, z ljubeznijo, saj se zaveda, da dela za otroke in moža. In če za svoje delo ne dobi nobenega priznanja in jo tako rekoč odričujejo od današnjega življenja, bo mar lahko dolgo vzdržala?

Modeli tričetrtinskega plašča iz enobarvnega blaga, manšeti in ovratnik so iz krzna. Pod plaščem, ki ima velik izrez, je obleka iz enakega blaga, brez ovratnika

»Kje ste, starši!«

»Kje ste starši?« Skrbeti morate za otroke tudi vi, ne le družba! Vaši so in vi ste odgovorni zanje! — takšen kile je v 9. številki revije »Otrok in družina«. Tako kličejo stariši primeri neodgovornosti prečev — kako puščajo šestletnega otroka v času službe samega doma, kako štedijo pri otrokovi malici, da bi si kupili motor, kako trden kmet noče žrtvovati za svojega bolnega sina nekaj tisočakov za zdravljenje itd.

Se en pretresljiv kile: Pustite otrokom spati! Kdo? Vsak, ki mu je otrokov spavec deveta skrb. Pojdite z menoj po bezniško, po gostinah in kavarnah! Ponoči. Odrasli se zabavajo, se pogovarjajo, se smejejo, plešejo... Luči izpod stropa sipljejo močno svetlobo, zrak je zakašen, zatohel, moreč. Otroci sede ob materalih in očeti. Spanec jim teza na veke, težke so, vsak hip težje. Utrujenji so, zaspali, bleedi, prebledi za svoja leta. Spanec ne zmagajo več, zadremajo in se zamajejo, starši pa jih stresajo, da se na silo zdravimo, smejijo se jim in jim natakajo pižame. — Nikogar ni, ki bi otroke poslal domov spat: ne očeta, ne matere, ne krmarja in ne natakarja...

Prav tako živa so vprašanja v Pomenku s starši, v rubriki Milda in na prednjih straneh revije, kjer piše o Družini in Šoli, o stanovanjski skupnosti in o novoletnem praznovanju.

8. številka revije »OTROK IN DRUŽINA«

Izšla je nova številka naše družinske revije in nam prinaša uvodoma izveščke iz referatov III. skupščine Zveze prijateljev mladine Slovenije... Na naslednjih straneh nas revija seznanja z različnimi šolskimi problemi. Vladimir Cvetko piše o Šoli in družbi in pravi: »Učitelj, otroci in starši se vedno tesneje zblizujejo. Kolikor močneje in konkretnje se oblikujejo pred nami obrisi nove, reformirane šole, njenih nalog in ciljev, toliko močneje pa se nam vsiljuje spoznanje, da šola svojih nalog brez dosegla in stalnega sodelovanja družbe, to je vseh ljudi, družbenih organizacij in organov, ne bo mogla izpolnjevati.«

Čisto konkretno o šolskem pouku piše Danica Marjan in sicer o posebnem načinu o skupinskem pouku in to staršem v razlogo. Tisti, ki imajo manjše otroke, gotovo večkrat razmislijo, kako bi ravnali z otrokom, ki je trmast. Razpravo o obdobju prve trmastosti pričašči otrok, v pričujoči se nadaljuje in zaključuje.

Čas branja in nakupovanja knjig je prišel. Branka Jurca nam piše o knjigah, ki izhajajo v založbi Mladinska knjiga in opozarja, da starši na to, kateri starosti dobi je namenjena posamezna zbirka Mladinske knjige.

Testenine s cvetačo: slan krog, 30 dkg testenin, 5 dkg surovega masla, 3 dkg drobtin, 1 srednje velika cvetača, 5 dkg naribanega sira.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Testenine skuhamo v slani vodi, jih oblijemo s toplo vodo in ocedimo. Na maslu pripravimo drobne, dodamo kuhano, na cvetke razdeljeno cvetačo in kuhane testenine potresemo s sirom in takoj serviramo.

Modeli tričetrtinskega plašča iz enobarvnega blaga, manšeti in ovratnik so iz krzna. Pod plaščem, ki ima velik izrez, je obleka iz enakega blaga, brez ovratnika

Z zveznega posvetovanja o družbeni prehrani

V BEOGRADU JE BILO 19. IN 20. NOVEMBRA POSVETOVANJE O DRUŽBENI PREHRANI. POSVETOVANJA SE JE UDELEŽILO PREKO 600 PREDSTAVNIKOV DRUŽBENIH ORGANIZACIJ, LJUDSKIH ODBOROV, ZDRUŽENJ, STROKOVNIH ORGANIZACIJ IN ZDRUŽENJ, ZVEZNIH IN REPUBLIŠKIH ORGANOV.

Posvetovanja je predložila pranje in probleme družbene prehrane. Ugotovilo je, da je sedanjost stanje v razvojni fazi. Ta razvoj se odraža v ustanavljanju najrazličnejših objektov družbene prehrane in v velikem številu organizacij, ki delajo na njenem razvoju in na predku. Čeprav smo na področju družbene prehrane že masejše stariši, je še vedno niz pomanjkljivosti, ki so posledica podedovane zaostalosti, še ne dovolj razvite materialno-tehnične osnove in nerazumevanja njene vloge. Te slabosti se kažejo v slabo razviti mreži objektov družbene prehrane, v slabi tehnični opremljenosti, v slabih higienskih pogojih, v slabi pripravi in distribuciji hrane. Organizacija dela je slaba in delo organov družbenega upravljanja ni razvito. Izhajajoč iz takšnega stanja je posvetovanje zaključilo, da je osnovna naloga družbe rekonstrukcija in modernizacija že obstoječih objektov. Posebno pozornost je treba posvetiti izgradnji novih, sodobnih in modernih opremljenih objektov, ki bodo s pomočjo mehanizacije dela in samopostrežbo omogočili dobro, raznovrstno in ceneno prehrano. Če hočemo pravilno dimenzionirati kapaciteto teh objektov, moramo analizirati vse sedanje in bodoče potrebe. V zvezi z investicijami pa je treba posebno paziti, da so maksimalno izkoriščene kapacitete že obstoječih delavsko-uslužbenskih restavracij, gostinskih objektov, študentskih menz in šolskih kuhinj.

benja industrija, trgovska mreža, klavnice, hladilnice, tržnice itd. Veliko je bilo govora tudi o kadrih. Vprašanje kadrov v družbeni prehrani je pretežno, zato ga bo treba reševati s šolanjem, seminarji, tečaji, dopisnimi šolami, preko centrov za izobraževanje odraslih in delavskih univerz. Potrebno pa bo tudi izvajati ustrezni način nagrajevanja, ki mora biti zasnovan na večji delovni storilnosti in ekonomičnosti dela. Brez ekonomske izpodbude si ne moremo misliti stabilizacije kadrov in njihovega strokovnega dviga. Takšen kader bo zagotovil tudi strokovno pravljanje hrane, posebno še v odnosu na biološko in kalorično vrednost in na specifične

potrebe posameznih potrošnikov. Posebno pozornost je treba posvetiti razvoju delavskega samoupravljanja in družbene kontrole.

Vloga komun se kaže v skrbi za objekte družbene prehrane, v nudenju strokovne, kadrovske in finančne pomoči, v urejanju pravnega in ekonomskega položaja teh objektov. Zagotoviti mora investicijska sredstva in usmerjati delo. Nadalje morajo sindikalne organizacije, strokovni sindikati, posebno še okrajni in občinski sindikalni sveti usmerjati svojo aktivnost v organiziranje družbene prehrane ne samo po podjetjih, temveč tudi v reševanje problema v okviru stanovanjskih skupnosti.

Posvetovanja je zaključilo, da je potrebna povezava vseh družbenih organizacij v zveznem, republikem in okrajnem merilu ter v okviru komun. Maruša Lap

Z ABELEZENO

»Ne damo jela«

V majhnih učilnicah dvoodelne osemrazredne šole na Selih pri Jurgorju, kjer se učil 36 otrok, so fantiči in deklice pravkar malicali. Ročice so se jim šibile pod težo velikih kosov kruha, obložene s sirom. Zobje so pridno mleli. Vprašal sem: — Kaj bi naredili otroci, če jutri v šoli ne bi več dobili malice? — Ne damo jela — so zaplivali vsi v en glas. Eden ali dva sta bila v učilnici bosa, nekateri le v nogavicah, drugi so imeli copatke. — Kaj te nič ne zebe? — sem vprašal bosa fantiča. — Ne zebe me, bome! — je odvrnil odločno. V šoli bodo še ta mesec uredili šolsko kuhinjo, ki bo otrokom nudila tudi topele obroke. Lastnik stavbe je brez oklevanja pristal, da

porušijo v sobici poleg učilnice star zidan štedilnik in postavijo železnega. Daroval ga bo Okrajni odbor RK Novo mesto. Stariši so na roditeljskem sestanku, kot nam je povedala šolska upraviteljica, vsi izjavili, da so pripravljeni za topele obroke prispevati na mesec sto din za otroke, čeprav je vodstvo šole predlagalo le 70 din. Pogovorilo so se tudi o tem, da bodo pozimi žene doma pletle volnene nogavice in copatke iz likanja za šolske otroke, da ne bodo v učilnici hodili bosi. Rdeči križ je v več občinah v obliki članarine nabral sredstva, s katerimi bo plačal štedilnik. Vsašani bodo pokazali hvaležnost tudi tudi, da se bodo večkrat v RK in se z malenkostno članarino vsaj malo odložili za izkazano pomoč.

S „Partizanovega“ plenuma

Obširne priprave na junijski zlet Bratstva in enotnosti

V nedeljo 13. decembra je bil plenum Okrajne zveze ZVD Partizanov v Banjaški školi. Na slednji dan bo svečana akademija, nato pa 19. junija glavni nastop popoldne, dopoldne pa bodo vaje in povorka. Delo, ki v ta ostala društva, ki bodo sodelovala, je ogromno. Tudi šolska mladina bo nastopila: 1400 pionirjev in pionirk ter 600 mladincev in mladink. Najtežji problem je članstvo, ki ga je premalo, da bi napolnili veliki stadion. Potrebno bo več agitacije, da se bo tudi njihovo število dvignilo. Nastopili bodo tudi taborniki v tekmoivanju za postavljanje šotorov.

Glavni zletni dnevi se bodo začeli 17. junija z velikim tabornim ogledom in balkansko štetočo. Naslednji dan bo svečana akademija, nato pa 19. junija glavni nastop popoldne, dopoldne pa bodo vaje in povorka. Delo, ki v ta ostala društva, ki bodo sodelovala, je ogromno. Tudi šolska mladina bo nastopila: 1400 pionirjev in pionirk ter 600 mladincev in mladink. Najtežji problem je članstvo, ki ga je premalo, da bi napolnili veliki stadion. Potrebno bo več agitacije, da se bo tudi njihovo število dvignilo. Nastopili bodo tudi taborniki v tekmoivanju za postavljanje šotorov.

Glavni zletni dnevi se bodo začeli 17. junija z velikim tabornim ogledom in balkansko štetočo. Naslednji dan bo svečana akademija, nato pa 19. junija glavni nastop popoldne, dopoldne pa bodo vaje in povorka. Delo, ki v ta ostala društva, ki bodo sodelovala, je ogromno. Tudi šolska mladina bo nastopila: 1400 pionirjev in pionirk ter 600 mladincev in mladink. Najtežji problem je članstvo, ki ga je premalo, da bi napolnili veliki stadion. Potrebno bo več agitacije, da se bo tudi njihovo število dvignilo. Nastopili bodo tudi taborniki v tekmoivanju za postavljanje šotorov.

Lep uspeh Avtomoto društva Videm-Krško

Avtomoto društvo Videm-Krško je najprej v dveh tečajih izšlo 23 pripadnikov predvojaške vzgoje in je doseglo v republikem merilu v zvezi z uspešnim delom drugo mesto od desetih središč. V naslednjem tečaju, kjer se je izšlo 13 tečajnikov, pa so bili v organizaciji in uspehu uspešnejši na prvem mestu. Tečaj traja 28 dni, življenje tečajnikov pa je urejeno internatsko. Solanje pripadnikov predvojaške vzgoje bodo nadaljevali spomladi. Ker pa imajo stalni predavateljski kader, bodo ta čas izkoristili na ta način, da so organizirali tečaj za šoferje-amaterje. Ker se je prijavilo kar 45 kandidatorov, jih bodo razdelili na dve skupini. Predvidevajo, da bodo opravljali izpite že konec torega, januarja in februarja.

Avtomoto društvo Videm-Krško je najprej v dveh tečajih izšlo 23 pripadnikov predvojaške vzgoje in je doseglo v republikem merilu v zvezi z uspešnim delom drugo mesto od desetih središč. V naslednjem tečaju, kjer se je izšlo 13 tečajnikov, pa so bili v organizaciji in uspehu uspešnejši na prvem mestu. Tečaj traja 28 dni, življenje tečajnikov pa je urejeno internatsko. Solanje pripadnikov predvojaške vzgoje bodo nadaljevali spomladi. Ker pa imajo stalni predavateljski kader, bodo ta čas izkoristili na ta način, da so organizirali tečaj za šoferje-amaterje. Ker se je prijavilo kar 45 kandidatorov, jih bodo razdelili na dve skupini. Predvidevajo, da bodo opravljali izpite že konec torega, januarja in februarja.

Avtomoto društvo Videm-Krško je najprej v dveh tečajih izšlo 23 pripadnikov predvojaške vzgoje in je doseglo v republikem merilu v zvezi z uspešnim delom drugo mesto od desetih središč. V naslednjem tečaju, kjer se je izšlo 13 tečajnikov, pa so bili v organizaciji in uspehu uspešnejši na prvem mestu. Tečaj traja 28 dni, življenje tečajnikov pa je urejeno internatsko. Solanje pripadnikov predvojaške vzgoje bodo nadaljevali spomladi. Ker pa imajo stalni predavateljski kader, bodo ta čas izkoristili na ta način, da so organizirali tečaj za šoferje-amaterje. Ker se je prijavilo kar 45 kandidatorov, jih bodo razdelili na dve skupini. Predvidevajo, da bodo opravljali izpite že konec torega, januarja in februarja.

ŠAH SARANOVČEV PREVEL VODSTVO

Na šahovskem turnirju za I. kategorijo, ki je v teku v Novem mestu, je vodstvo po petih odigranih kolidh prevzel Saranovič, ki je doslej trikrat zmagal in dvakrat remiziral. Na drugem mestu je Kotnik, ki je bil doslej samo enkrat poražen, nato pa sledita Krovj, Fink in Dokl. Slednji so svoje položaj verjetno še izboljšali, ker je izkušeno predmetno patijo z Jenkom odločil v nadaljevanju v svojo korist, razen tega pa mora igrati še tri zaostale partije iz 1., 3. in 5. kola.

ŠAH SARANOVČEV PREVEL VODSTVO

Na šahovskem turnirju za I. kategorijo, ki je v teku v Novem mestu, je vodstvo po petih odigranih kolidh prevzel Saranovič, ki je doslej trikrat zmagal in dvakrat remiziral. Na drugem mestu je Kotnik, ki je bil doslej samo enkrat poražen, nato pa sledita Krovj, Fink in Dokl. Slednji so svoje položaj verjetno še izboljšali, ker je izkušeno predmetno patijo z Jenkom odločil v nadaljevanju v svojo korist, razen tega pa mora igrati še tri zaostale partije iz 1., 3. in 5. kola.

ŠAH SARANOVČEV PREVEL VODSTVO

Na šahovskem turnirju za I. kategorijo, ki je v teku v Novem mestu, je vodstvo po petih odigranih kolidh prevzel Saranovič, ki je doslej trikrat zmagal in dvakrat remiziral. Na drugem mestu je Kotnik, ki je bil doslej samo enkrat poražen, nato pa sledita Krovj, Fink in Dokl. Slednji so svoje položaj verjetno še izboljšali, ker je izkušeno predmetno patijo z Jenkom odločil v nadaljevanju v svojo korist, razen tega pa mora igrati še tri zaostale partije iz 1., 3. in 5. kola.

Dvorjani in Žužemberčani!

Frahoj Vovk, ki služi vojaški rok v Podravski Slatini, pozdravlja mamco, ata, sestre brate, prijatelje in prijateljice, zlasti pa kolektiv Splošnega mizarstva Dvor in ObLo Žužemberk, želeč jim mnogo uspehov v nadaljnjem delu.

Dvorjani in Žužemberčani!

Frahoj Vovk, ki služi vojaški rok v Podravski Slatini, pozdravlja mamco, ata, sestre brate, prijatelje in prijateljice, zlasti pa kolektiv Splošnega mizarstva Dvor in ObLo Žužemberk, želeč jim mnogo uspehov v nadaljnjem delu.

Dvorjani in Žužemberčani!

Frahoj Vovk, ki služi vojaški rok v Podravski Slatini, pozdravlja mamco, ata, sestre brate, prijatelje in prijateljice, zlasti pa kolektiv Splošnega mizarstva Dvor in ObLo Žužemberk, želeč jim mnogo uspehov v nadaljnjem delu.

Iz Sarajeva

pošilja tople pozdrave svojim domačim, prijateljem, zlasti pa kolektiv SGP Pionir Novo mesto, vojak Gvido Baskovič, ki hkrati čestita vsem Dolenjcem, ki so pri vojakih, za 22. december.

Iz Sarajeva

pošilja tople pozdrave svojim domačim, prijateljem, zlasti pa kolektiv SGP Pionir Novo mesto, vojak Gvido Baskovič, ki hkrati čestita vsem Dolenjcem, ki so pri vojakih, za 22. december.

Iz Sarajeva

pošilja tople pozdrave svojim domačim, prijateljem, zlasti pa kolektiv SGP Pionir Novo mesto, vojak Gvido Baskovič, ki hkrati čestita vsem Dolenjcem, ki so pri vojakih, za 22. december.

Fantje iz Ohrida pišejo

Fantje, ki služimo vojaški rok v Ohridu, pozdravljamo znanca in prijatelje, starše, brate in sestre, zlasti pa Tončko in Cvetko Udvančevi, ter jim želimo srečno novo leto! Čestitamo tudi vsem vojakom za naš praznik 22. decembar!

Fantje iz Ohrida pišejo

Fantje, ki služimo vojaški rok v Ohridu, pozdravljamo znanca in prijatelje, starše, brate in sestre, zlasti pa Tončko in Cvetko Udvančevi, ter jim želimo srečno novo leto! Čestitamo tudi vsem vojakom za naš praznik 22. decembar!

Fantje iz Ohrida pišejo

Fantje, ki služimo vojaški rok v Ohridu, pozdravljamo znanca in prijatelje, starše, brate in sestre, zlasti pa Tončko in Cvetko Udvančevi, ter jim želimo srečno novo leto! Čestitamo tudi vsem vojakom za naš praznik 22. decembar!

O našem šolstvu

Ze v prejšnjih pregledih smo omenili, da imamo v okraju 937 prosvetnih delavcev, potrebovali bi jih pa 1088. Manjka nam torej 151 prosvetnih delavcev. Pred začetkom letošnjega šolskega leta je prosilo iz okraja 64 prosvetnih delavcev, za službo v okraju pa le 20 prosvetnih delavcev. Upokojenih je bilo 19 učiteljev in učiteljic, tako da je bilo v začetku septembra praznih kar 11 šol: Radenci, Preloka, Draga, Gurgorje, Radovica, Male Lipje, Globodol, Dolž, Grčevje, Dobrava in Drča. Na take šole seveda ne prosil nihče, zato pošiljajo tja učitelje novince, kar je vzgognega stališča zgrešeno, saj gre za težka delovna mesta, oddaljenost in sploh kraje, kjer je le malo pogojev, ki bi jih potrebovali prosvetni delavec-pripravnik.

V nerazvitim okraju, kjer ljudstva šele začena ustvarjati glavno gospodarsko podlago splošnega razvoja pokrajine, tudi proračunsko vzdrževanje šolstva in prosvete ne more biti zadovoljivo. Navzlic priporočilom OLO celo redno črpanje proračuna ni povsod dobro urejeno, zaradi česar imajo šolski upravitelji precej nepotrebne administracije in zamud v šolskem delu. To bi občine in njihovi finančni organi lahko odpravili, pa vendarle kažejo dostikrat nepotrebno togost. Za šolstvo in prosveto je šola leta 1957 iz proračuna OLO in ObLo 29,3%, leta 1958 24,9%, leta 1959 28,7%, prihodnje leto pa naj bi ta odstotek znašal 29,4%. Odstotki se dvigujejo le v toliko, kolikor zahtevajo to uredbe glede povšejevanja osebnih izdatkov. Tu ni nobenega napredka. S tako proračunsko politiko nadvse težkih materialnih razmer naših šol ne bomo rešili.

Okrajno povprečje osebnih in materialnih izdatkov na učenca znaša 15.108 dinarjev. Za naš okraj bi moralo biti zaradi stanja v šolstvu povprečje vsaj od 16.000 do 20.000 din na učenca, v resnici pa je okrajno povprečje komaj 4.281 din. Najslabše razmere so v občini Žužemberk (2552 din) in v občini Trebnje (2615 din). Najslabši povprečni izdatek na šolo je v občini Črnomelj (1.182.000 din) in v Žužemberku (1.365.000 din). Okrajno povprečje osebnih in materialnih izdatkov na šolo je 1.974.000 din. Najboljši povprečni izdatek na enega učenca je v občini Novo mesto — 19.743 din, najslabši pa v občini Žužemberk 12.043 din.

Tudi povprečne plače prosvetnih delavcev so v našem okraju nekoliko nižje kot v razvitejših okrajih. Tako znaša povprečna plača 267 učiteljev pripravnikov 13.900 din, 21 predmetnih učiteljev pripravnikov 15.700 din in 35 profesorjev pripravnikov 18.500 din. Povprečna plača za 507 učiteljev znaša 17.500 din, za 54 predmetnih učiteljev 19.600 din in za 53 profesorjev 22.800. Razen tega prejemajo prosvetni delavci za nadure honorarje od 100 do 200 din, tam, kjer poučujejo zaradi pomanjkanja učnih moči po ves dan, pa 3000 mesečne honorarja (kar je prav gotovo

LJUDSKI LOV NA DOLENJSKEM

Vrše in rauselne nastavljajo ob bregu na pripravljanih mestih. Ponekod imajo zanje izkopane posebne jarke, ki jih ob deževju zalije voda. Taka mesta se imenujejo vršišča. Za vabo pri tem lovu služi pšenica. Vrše in rauselne obteže na vršiščih s kamenjem. V eno tako pripravijo se ujame do trideset in več kilogramov rib.

Z mrežami so lovili pri graščinah in pa skupine ribičev (Kostanjevica).

Preostanejo nam še ti-je načini ribjega lova: lov s sakom, lov na stave in omamljanje rib z omotico. To zadnje je bil predvsem posej divjih lovcev, ribiških tatov. Omotico so skuhalih med žganci, ki so jih natrosili v vodo. Ribe so bile od omotice v tih urah pijane, tako da so jih lahko z roko pobirali iz vode. Za majhne ribe je bil ta strup premočan in so poginile.

Ribe so cvrtili in pekli, čislana pa je bila tudi ribja juha. Nekatere gostilne so bile znane prav po ribjih jedeh (Kozina v Zalogu, Stembur, Koklič in Polajnar v Novem mestu). Zene ribičev so nosile ribe v jerbasu na glavi prodajati po hišah. V mestu so imele stalne odjemalce — »konte«. Ob tržnih dneh so jih prodajale tudi na živalskem trgu. Veliko rib so pokupili gostinčarji. Stalni odjemalci rib ob petkih so bili samosta-

ni in duhovščina, v kolikor niso imeli lastne vode in svojih ribičev.

Ribiči na Krki so poznali preprosto konservacijo rib. Kadar je bil lov uspešen in niso mogli vseh rib prodati in pojediti, so položili vršo z ribami v Krko. Tam so ribe stale kakšnih štirinajst dni, vendar niso bile varne pred tatovi. Posebna priprava za shranjevanje rib v tekoči vodi je poltar: lesen zaboj z luknjami, skozi katere teče voda.

Predno jih je uničila kuga, so bile naše vode polne rakov. Najboljši rakji so prebivali v Krki. Krški raki so sloveli čez pol-Evropo in so imeli častno mesto na cesarskih mizah. Valvašor je zabeležil o njih: »Med luskinsto vojsko v Krki so poleg drugih slastnih in zlahtnih rib tudi najplemenitejši raki, ki so tako čudovito veliki, da meri pet takih rakov več kakor najdaljši človek. Lahko potrdim, da je pred kratkim na Dunaju v Avstriji odlična oseba visokega stanu pripovedovala o dolžini teh rakov in opazila, da se ji nekateri kavalirji na tihem smejejo, dala takoj iz Krke pripeljati na Dunaj z lastno pošto štafeto pet kuhanih rakov, pokazala jih je omenjeni družbi in dokazala, da ni noben moški meril po dolžini toliko, kolikor teh pet rakov.«

Sprva je bila »račja reč frej«, pripovedujejo kmetje v obkrskih vaseh. Potem pa so ljudje tako vodo trgali, po travnikih in njivah škodo delali, da je prišla kazen za vse to — račja kuga.

Najuspešnejši je bil račji lov ob polni luni, ko cvete pšenica. Vendar so rake lovili vse leto, čeprav v mesecih, ki imajo R, baje niso tako dobri. Ko je cvetel račji lov v Krki, je prinašal lastnikom vode lepe dohodka, bajtarji in gostači pa tudi niso stradali okusne-

ga mesa. Po cele koše račjih škatel (oklepov) so znosili nazaj v Krko.

Načini račjega lova: pobiranje rakov z roko med kamenjem, lov na precep, lov z vršami, mrežami, saki, koši itd. Za vabo pri račjem lovu so palili meso in cvrtili polže. Najbolj uspešen je bil nočni lov, pri katerem so svetili s šku-po — tako kot če so šli ribe bost. Mojštri račjega lova so bili cigani. Rake so za kratek čas konservirali tako, da so jih polagali med mlade ko-

Iluminacija na Rdečem trgu v Moskvi v čast 42. obletnice Oktobrske revolucije: start kozmične rakete.

Zanimivo

Najpreciznejšo uro na svetu so nedavno izdelali v Londonu. V 24 urah ne zakasni niti desetisotič delček sekunde. V 25 letih bo ta ura zakasnila in prehitela le za 1 sekundo. Namenjena je za laboratorij avstralske poštne uprave.

1969 — svetovno leto duševnega zdravlja. Po mednarodnem svetovnem geofizikalnem letu bo leto 1969 posvečeno duševnemu zdravlju. V vseh delih sveta bodo osnovane nacionalne sekcije, ki bodo organizirale delo v znanstvenih raziskavah pogojev za dobro duševno zdravje.

Postella šele na petem mestu — tako je pokazala anketa nekega dunajkega ženskega lista. Ta list je zakoncem zastavil vprašanje, kateri predmet v gospodinjstvu se jim zdi najvažnejši. Prvo mesto je dobil hladilnik, slavna »zakonska postelja« pa komaj peto.

Srce poganja uro. Tako ročno uro so pred nekaj leti naredili Švicarji. Če se ura neka časa pritiska na telo nad srcem, jo srčni utripi poženejo za 24 ur.

Z razstave v Dolenjskem muzeju: priprave za poljški lov

VRABCEVA MODROST

Na okno stare jetnišnice je priletel vrabec, zagledal skozi zamreženo okno jetnika, in mu dejal:

»Kako čudovit dan imamo! Zakaj ne zažrgoliš?«
»Veš, ne znam peti,« mu je odgovoril jetnik.
»Da ne znaš?« se je začudil vrabec. »I, zakaj so te pa potem zaprli v kletko?«

HUDA SKREB

Znani francoski komik Tristan Bernard je nekega dne strašansko slabe volje šel po ulici. »Kaj pa je s teboj, da si tako nataknen?« ga je vprašal prijatelj.

»Ah, spomnil sem se, da bom nekega dne moral umreti, pa se nikakor ne morem domisliti, kaj naj rečem kot svoje poslednje besede.«

PRI GOSPODINJSKEM POUKU

Zvonka pride iz sole in pravi: »Veš mamica, danes smo učenci pri gospodinjskem pouku kuhali.«

»O, lepo,« pravi mama. »Ali pa lahko kaj pojeste, kar tam skuhate?«

»Če lahko? Saj moramo!« je obupano potožilo dekletce.

NASVET

»Moj mož je nekega dne odšel v trgovino kupit kozarec češnjavega kompota. Toda ni se več vrnil domov. Izginil je. Od takrat je že štiri leta; kaj naj storim?«

»Hm, pa odprite kak drug kozarec kompota...«

KRALJEVE PRAVICE

Rajni norveški kralj Haakon VII. je imel zelo omejene pravice pri vladanju. Na neki seji kabineta mu je padel na tla robc. Nek minister je robc pobral in ga dal kralju.
»Najlepša hvala,« je dejal kralj. »Vidite, to je edina stvar, v katero sploh smem vpletiniti svoj nos.«

BRUCOVSKA

Novinec pride na predavanje šele sredi lekcije. Sede poleg starejšega študenta in ga čez nekaj minut vpraša:
»Kolikoli časa pa že predava?«

»Mislim, da 10 ali 15 let,« odvrne stara bajta.
»Če je tako, pa ostanem,« pravi bruc, »nekoč mora vendar nehati.«

»Ti, ali poznaš tega pesnika?«
»Seveda.«
»In kaj imaš za njegovo najboljšo delo?«
»Njegovo hči Katicol!«

Se koj vidi, kdo v tej družini hlače nosi...

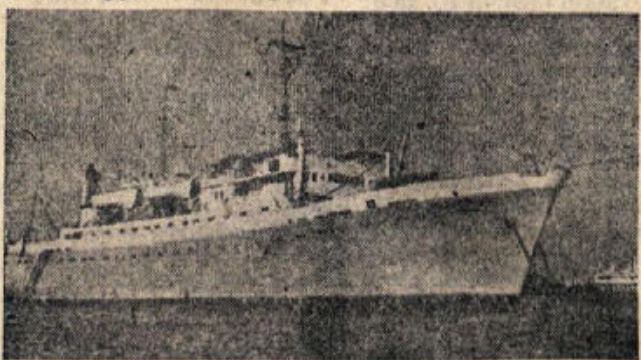
V ZDA in SZ se na vsi moči pripravljajo na izstrelitev človeka v vesolje. Za začetek preizkušajo vesoljske letalske naprave še na živalih. Na silki vidite pravega preživalskega kunca v nekem sovjetskem raziskovalnem središču za vesoljske polete.

Predstavljamo vam dve najbolj priljubljeni zvezdi italijanske radiotelevizije. To sta Emma Daniell (zgoraj), ki jo dobro poznamo tudi iz Kepra z javne oddaje italijanskih popevk, ter Annamaria Gambineri, ki je letos kot najboljša televizijska igralka dobila »Zlati orh«. Od televizije do filma je le majhen korak in Emma Daniell je v resnici na pol že predsedala k filmu, k čemu je verjetno deloma pripomogel tudi njen mož, režiser Franco Morabito.

Pred kratkim je nenadoma ugasnil veliki up francoskega in svetovnega filma Gérard Philipe. Sredi najlepše dobe (39 let) ga je pobrala zahrbtna bolezen. Na silki zgoraj ga vidimo, ko je še študiral v igralškem kolegiju Stanislavskega.

Te dni je priplula iz Odese v Vladivostok nova sovjetska raziskovalna ladja. »A. I. VOJENKOV«, imenovana po ruskem raziskovalcu. Ladja je opremljena z najsoodobnejšimi aparaturami in napravami za hidrometeorološko, oceanografsko, aerološko in drugo znanstveno službo. V 38 laboratorijih na ladji lahko hkrati dela nekaj desetih učenjakov. Ladja odhaja na dvomesečno raziskovanje globlin Tihega oceana. Sovjetska zveza je ladjo izdelala in opremila kot svoj doprinos geofizikalnemu letu.

Ves svet se je te dni zgražal nad velikanskimi sieparijami okrog ameriške televizije. Točneje okrog njenega programa »Pusti ali podvoji«. Nekateri sodečajo, so namreč že vnaprej dobili odgovore na postavljena vprašanja in so zato seveda brez težav prislužili ogromne denarje, ki so jih televizijske družbe dalje reševalcem. Na gornji silki je profesor Charles van Doren s Columbijske univerze pred preskovanju komisijo, kateri je priznal, da je videl vprašanja pred televizijsko predstavo za omenjeno rubriko. Razen nlega pa so še številni drugi reševalci, ki so na ta način »zaslužili« težke milijone — zdaj jih bodo morali pa vrniti.

SLAVKO DOKL: S peti po Poljski

(Nada je vse)

POLJSKI ČLOVEK

Poljaki so zelo gostoljubni, najbolj pa seveda do prijateljev. Ljudje so skromni. Njihova zunanost dokazuje, da v trgovinah še ni najboljša izbira. Mi smo med njimi zelo izstopali. Najbolj so jim bili všeč naši čevlji.

Trgovine niso bogato založene. Povpraševanje je večje kot ponudba, zato pogosto vidiš vrste pred trgovinami. Promet na cestah ni tak kot pri nas ali v zahodnih mestih. Avtomobili domače izdelave seveda prevladujejo, pa še teh ni veliko. Elegantnih vozil, ki so pri nas dokaj pogost pojav, na Poljskem skorajda ni.

Cene so precej visoke glede na delavčev zaslužek. Presenetilo so nas visoke cene zelenjave in sadja. Zelo draga je obutev. Pocenj je voznaja s taksijem in tramvajem. Tudi razni tehnični predmeti imajo še kar zmerne cene, vendar za marsikoga še vedno nedosegljive.

Preprost človek, pa najsi ga srečate kjerkoli, je zelo vljuden, toda ne samo do tujca, temveč tudi v medsebojnih odnosih. Povsod je srečati skromnost, ki je največja odlika Poljakov. Hrana je za naše razmere nenavadna. Imajo izdatne zajtrke, pri čemer se najbrž zgledujejo po Angležih. Vsak si ga seveda ne more privoščiti. Pri vsaki jedi je obvezen kompot. Pijanih ljudi nismo srečali mnogo. Najbrž zato, ker so alkoholne pijače, če izvajemo pivo, zelo drage. Vzrok pa je menda tudi v strogi policiji, ki pijance takoj spravi k pameti, če treba tudi z gumijevkami.

PRISRČNO SLOVO

Poljsko smo zapustili polni bogatih in najlepših vtisov, ki jih ni mogoče pozabiti. Teško smo se poslovili od ljudstva, ki goji do Jugoslavije tako velike simpatije. Na vsakem koraku so nam razkrivali svojo ljubezen. Povsod so videli v nas predstavnik naroda, ki so trdni in odločni v obrambi svoje svobode in neodvisnosti. Glas o Jugoslaviji je prodiral do slernega Poljaka.

Naše potovanje se je začelo in končalo s sprevidnico, le da nam je tista pri povratku povzročila precej nevednosti. Na poti skozi Češko nam ni povedala, da moramo prestopiti na »dunajčana«, zato smo se pomotoma odpeljali v Bratislavo. Seveda smo takoj opazili pomoto, vendar je bilo prepozno, da bi izstopili. Ball smo se posledic, vendar so bili železničarji zelo ljubeznivi do nas in so nam omogočili takojšnji povratek v Breclaw in od tam dalje na Dunaj.

Na poti iz Bratislave proti Breclawu smo se seznanili s češkimi komunistom, ki nas je imenoval zahodnjake, prijatelje Nemcev in podobno. Revizionizem nam je dokazoval z ozkimi hlačami. Nič ni hotel slišati o naši narodnoosvobodilni borbi. Očitno nam je, da smo med vojno čakali prekrizanih rok. Z njim se seveda nismo strinjali, pa tudi češkimi sopotnikom je presedala.

— 000 —

Ko smo prestopili jugoslovansko mejo smo zapeli od veselja in radosti. Povsod je lepo, doma je najlepši. To človek najbolj občuti v tujini, daleč od doma. Lepo je v naši domovini biti mlad. Tako ni nikjer na svetu. Tu smo sami svoji gospodarji. V Jugoslaviji je mladina bliže cilju kot je bila kdajkoli kaka generacija. Tu ustvarjamo novo življenje, kjer človek človeku ni volk, temveč zares človek.

(Konec)

Nad pet sto mrtvih

Izvirno pismo o veliki nesreči v Franciji

»Imeli smo 4 dni strašno deževje, nevihto, pravi uragan. Azurna obala ne bo tako hitro popravljena, ker je škoda na milijarde. Ladje in tudi veliko število avtomobilov je voda odplavila in potopila. Na sprehajališčih Nice, Cannes in drugod je šest meter visoko peska. Morje je vdrl v restavracije in odneslo mize, stole. Železniška proga je razdrta na več krajih. Promet med Nice in Parizom je ustavljen. Veliko niš in vil je zdrselo s svojih terenov. To noč smo doživeli še hušjo katastrofo. Jez v gorovju Este, rell se je zrušil zaradi velike množine vode. Na milijone ton vode se je razlilo uad 10 m vi-

V San Diegu v ZDA imajo v živalskem vrtu ogromno želvo s Galapagosa, s katero imajo posebno veselje kratkohladni obiskovalci zverinjaka, kot kaže gornja slika. Po mnenju strokovnjakov je želva stara najmanj 250 let, lahko pa bo učakala vsaj še enkrat toliko.

ZAHVALA

Kot srečni dobitnik prve nagrade pri jubilejnem ugankarskem razpisu »500« se najiskreneje zahvaljujem upravi Dolenjskega lista za poštenu in solidno izplačilo 5 točnik žrnarjev in naš tonnik vsakomur priporočam!
JOŽE MADRONIČ.
Daljnje njive, p. Vinica

PRED 22. DECEMBROM — DNEVOM JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE

Potuhnjeno devetnajst sto štiriinštirideseto leto. Po cestah sopihajo motorizirane kolone. Straže z nataknenimi bajoneti.

September.
Neki koraki so zmotili jutranjo tišino vinograda nad vasjo. Samo za trenutek. Potem spet vse tiho.
Sonce para rahlo tkanino jutranje meglice. Zdi se, kakor da meglica hoče skriti navzočnost nekoga.

Spodaj na cesti odmev okovanih škofnjev. In bleščanje prvih jutranjih žarkov na ostrinah bajonetov.

Neslišni koraki in vinogradu so pustili za sabo že zadnje brajdo trt in se za hip ustavili ob stari, skorjasti oljki. Zdaj o preskočili znano kamenito ograjo...

Trkanje na okno, nekaj pošepetanih besed in pridružen krik matere, ki se ji je po treh letih vovskovanja vrnil sin.

Janko. Janko, komisar bataljona.

Dekleta so zavila po vodo k studentu zraven Velike škarpe,

ko sta oče in sin prižgala pred ogliščem prvi cigareti. Pred velikim kamnitim ognjiščem, kakor jih najdemo samo v Istri.

»Tako torej, prišel si!«
»Da. Nocoj odidem v Gorski kotar. Zato sem tukaj. Kdo ve, kdaj vas bom spet lahko videl...«

Gomila v vinogradu

»Odšel boš danes, praviš?«
»Počakal bom, da poneha to mrgolenje po cesti.«

Očetova stara roka je za trenutek vzdrhtela. Nekajkrat je zasusikal med prsti cigareto, zvito iz ovojnega papirja. Mati, stoječa ob oknu, si je z robom obleke obrisala koticke oči. Gledala je dol na cesto pa štela kamione in tanke in minute, s katerimi so oni podaljševali bivanje njenega Janka doma.

Prvič je prosila sama pri sebi, naj bo spolzka temnozelena kolona čim daljša...

»Kako pa vinograd?«
»Slabo. Sam ne zmorem. Če bi smel gledati tudi ponoči, bi se šlo. Tako pa... Uh, da bi jih...«

Očetova roka se je stegnila v brezhasnem besu in zapretila.

»Tistih petnajst vrst muškata si pa vendar obdelal.«

»Sem jih, res. Kako da si opazil... Saj sam veš, da so mi tiste trte najboljše.«
»Sadila sva jih bila skupaj.«
Visoko nad vasjo je sijalo sonce, obešeno na modrikasto nebo, ko se je na cesti vse pomirilo. Bilo je podoba, da se je za trenutek vse ustavilo, ožgano od sonca. Usahnilo. Tudi mati

si je nehala brisati solze. Oče in sin sta si krepko segla v roko.

Prav tik vinograda je korake zaustavil strel. Drugi, tretji, še eden. Neko srce se je skrčilo v bolestnem krču. Nato vnovič tišina. Neznosna, grozljiva. Potem cel rafal. Rafal strojnice, kakor lajanje krvoločnega psa.

Zeleni listi trte so bili poškrabljeni s krvjo. Z vročimi, rdečimi kapljami. Zraven taistih brajd, katerim je bila deška roka nalila življenjskih sokov, je sedaj ugasnilo življenje mladeniča. Nasilno in surovo. Pretrgano od sedemindvajset svinčenih bodic.

Skozi vas je spet začel odmevati topot škornjev, pomešan z grozo in jokom otrok

V vinogradu nad vasjo je oče nasul svežo gomilo in vrgel nanjo zadnje prgišče prsti, ko je sonce, veliko in rdeče, zahajalo na temnomodrem »bzorju morja. Njegovi zadnji žarki so pozlatili partizanov grob.

Ivan Čehić